Tautinių bendrijų informacinis biuletenis

2007 Nr. 5

2007-ieji — Europos lygių galimybių visiems metai

Kasmet kovo 1 - ąją moldavai ir rumunai švenčia tradicinę pavasario šventę „Marcišorul“. Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė Lučija Bartkienė ruošiasi šventei.

Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigė kasmetinę nominaciją „Už tautinę toleranciją“. Ja bus pagerbiami straipsnių, radijo, televizijos laidų autoriai už tolerancijos sklaidą, kovą su tautine bei rasine diskriminacija. Taip atrodo skulptūrėlė “Už tautinę toleranciją”. Jos autorius - skulptorius Vaidotas Ramoška.

Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Gediminas Kirkilas susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais.

ISSN 1648-4355

Leidžia Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Tautinių bendrijų namai

Biuletenį spaudai parengė Redakcinė komisija
Adresas: Tautinių bendrijų namai, Raugyklos g. 25, LT-01140 Vilnius.
Tel./faksas (8~5) 216 04 08,
el. paštas tbn@takas.lt

Redakcinės komisijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone

Pirmajame viršelyje:

Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus lankėsi Vilniaus rajono Rudaminos švietimo įstaigose.
Nuotraukoje: V. Adamkus tarp Ferdinando Ruščico vidurinės mokyklos lenkų mokomąja kalba mokinių.
Džojos Gundos Barysaitės nuotr.

Tautinių bendrijų namuose įvyko Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininko Armino Lydekos (pirmas iš kairės) susitikimas su Tautinių bendrijų tarybos nariais ir Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės vadovais.

Tautinių bendrijų informacinis biuletenis

2007 Nr. 5

Turinys

I. Mackevičiūtė. 2007-ieji - Europos lygių galimybių visiems metai suteiks postūmį lygių galimybių politikai Lietuvoje 4

Tarptautinė konferencija „Tautinių mažumų dalyvavimas pilietinėje visuomenėje“ 5

S. Vidtmann. Tautinių mažumų dalyvavimas priimant sprendimus. Lietuvos patirtis 7

Ministras Pirmininkas susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais 9

J. Rumša. Lietuvoje paminėta Savaitė prieš rasinę diskriminaciją 10

S. Krivickas. Nuo Krėvės iki Azerų 11

Lietuvos lenkų mokyklų mokytojų draugija „Macierz szkolna“: užmojai, darbai, rūpesčiai 12

Lietuvos televizijos laidai „Labas“ - 10 metų 13

Tautinės mažumos ir darbo rinka 14

J. Ridzvanavičius. Paroda „Lietuvos totoriai - kariai“ Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejuje 16

L.Bartkienė. „Marcišorul“ šventėje paminėtas kompozitoriaus E. Doga jubiliejus 17

M. Gamzajevas. I Pasaulio azerų ir turkų išeivijos organizacijų vadovų forumas 18

J. Bartkunienė. VI Lietuvos tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalis „Vaivorykštė“ Visagine 20

J. Rumša. Markučiuose, kur Puškinas... 21

M. Jackevičius. Ateityje asmenvardžiuose gali puikuotis raidės **q, w ir x** 22

J. Rumša. Pakeliui į mokyklą - su lietuvių kalba 23

Mokslinė studija apie tautines mažumas 23

Nominacijos "Už tautinę toleranciją" nuostatai 24

Konkurso "Už tautinę toleranciją" dalyvio anketa 24

Aptarti Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo tautinių mažumų srityje klausimai 26

2007-ieji - rusų kalbos metai Lietuvoje 26

2007-ieji - Europos lygių galimybių visiems metai suteiks postūmį lygių galimybių politikai Lietuvoje

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnis įtvirtina visų asmenų nediskriminacijos principą, kiti galiojantys teisės aktai garantuoja lygias teises visiems žmonėms nepriklausomai nuo jų lyties, seksualinės orientacijos, rasės ar tautybės, negalios, amžiaus, religijos ar įsitikinimų.

Lietuvoje jau daugelį metų galioja draudimą diskriminuoti dėl lyties įtvirtinantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas, o nuo 2005 m. veikia ir asmenų lygybę nepriklausomai nuo jų amžiaus, seksualinės orientacijos, rasės ar etninės kilmės, negalios, religijos ar įsitikinimų įtvirtinantis Lygių galimybių įstatymas. Abu šie teisės aktai įpareigoja valstybės ir savivaldybių įstaigas, darbdavius, švietimo ir mokslo įstaigas, prekių ir paslaugų teikėjus bei reklamos užsakovus laikytis nediskriminacijos principų įvairiose jų veiklos srityse.

Šių įstatymų nuostatos įgyvendina Europos Sąjungos reikalavimus. Tačiau Lietuvai aktualios ne tik Lyčių lygybės, Rasių lygybės ar Užimtumo direktyvose įtvirtintos nuostatos, bet ir Europos Sąjungos įgyvendinama politika, kurios tikslas - kova su socialine atskirtimi bei reali visų asmenų integracija. Šie tikslai turėtų būti suprantami ne tik žmogaus teisių užtikrinimo kontekste. Jie ypatingai svarbūs kaip darnios visuomenės plėtros bei ekonominio gerbūvio pagrindas.

Pagarba žmogaus teisėms bei visuomenės įvairovei yra viena pagrindinių demokratinės santvarkos vertybių. Deja, dažnai lygios galimybės telieka deklaracija, o realybėje įvairiais požymiais besiskiriantys žmonės tampa diskriminacijos, stereotipų, išankstinio nusistatymo ar atviros neapykantos aukomis. Negalėdami apsiginti ar objektyviai įvertinti tokio elgesio priežasčių minėti asmenys susiduria su socialinės atskirties problemomis, jiems sunkiau įgyti profesiją bei gauti gerai apmokamą darbą, jų dalyvavimas viešajame visuomenės gyvenime yra apribotas, o politinio atstovavimo galimybės yra išties menkos.

Tai, jog diskriminacijos problema yra aktuali Lietuvoje, įrodo Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos atlikti skundai dėl diskriminacijos. 2006 m. tarnyba ištyrė 135 diskriminacijos atvejus: skundai nagrinėti bei tyrimai savo iniciatyva pradėti dėl visų įstatymu priskirtų diskriminacijos rūšių: lyties (27), amžiaus (23), etninės priklausomybės (20), negalios (11), religijos bei įsitikinimų (6), seksualinio priekabiavimo (2), seksualinės orientacijos (2).

Nors Lietuva nuo seno didžiuojasi savo kaip tolerantiškos valstybės įvairių tautybių asmenų atžvilgiu reputacija, akivaizdu, kad rasinės diskriminacijos problemos nėra svetimos ir Lietuvai. Žemiau įvardinti pavyzdžiai leidžia kalbėti apie didesnę ar mažesnę įvairioms tautinėms grupėms priklausančių asmenų socialinę atskirtį.

Statistiniai duomenys rodo, kad nelietuvių kilmės asmenų nedarbo lygis yra didesnis nei lietuvių: nepaisant nuolat mažėjančios bedarbystės, lenkams, rusams ar kitų tautybių asmenims darbą surasti yra kur kas sudėtingiau. Viešajame sektoriuje, vadovaujančiose pozicijose yra neproporcingai mažai nelietuvių kilmės asmenų.

Būtina kalbėti ir apie didėjančią netoleranciją tam tikros etninės kilmės asmenų atžvilgiu. Etninių tyrimų centro duomenimis, 2006 m. daugiau nei 70 proc. asmenų nenorėjo gyventi kaimynystėje su romais, beveik 60 proc. - su musulmonais (2005 m. tokios nuomonės laikėsi apie 50 proc. Lietuvos gyventojų), daugiau nei 50 proc. - su čečėnais.

Dažnai dėl prastesnių tam tikrų grupių gyvenimo sąlygų, žemesnių įsidarbinimo rodiklių ar žemo politinio aktyvumo yra kaltinami patys pažeidžiamoms visuomenės grupėms priklausantys asmenys. Esamai padėčiai pateisinti naudojamais argumentais pabrėžiamos nepakankamos tokių asmenų motyvacijos, ribotų jų profesinių sugebėjimų, noro akivaizdžiai pabrėžti savo išskirtinumą problemos. Tai ypač pasakytina apie visuomenės nuostatas romų tautybės asmenų atžvilgiu.

Vis tik dažnai per mažai dėmesio skiriama efektyvioms socialinės ar ekonominės politikos priemonėms minėtų asmenų problemoms spręsti, motyvacijos dirbti skatinimui, kovai su stereotipais ar išankstiniu nusistatymu minėtų asmenų atžvilgiu. Sprendžiant tautinių mažumų bendrijų problemas, nepakankamai dėmesio skiriama individualioms skirtingos etninės kilmės asmenų teisėms - į darbą, mokslą, saviraišką.

Lygių galimybių visiems metai, kurių minėjimą Lietuvoje koordinuoja Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, suteikia unikalią progą skirti kur kas daugiau dėmesio minėtoms problemoms Lietuvoje. Metų pradžią žymėjo 2007 m. kovo 1 d. surengta konferencija „Lygios galimybės visiems: politika, iššūkiai, dialogas“, kurioje dalyvavo valstybės įstaigų, profesinių sąjungų, darbdavių, mokslo įstaigų bei nevyriausybinių organizacijų, dirbančių nediskriminacijos srityje, atstovai, buvo aptartos diskriminacijos dėl lyties, seksualinės orientacijos, rasės ar etninės kilmės, religijos, amžiaus bei negalios klausimai.

Europos Komisijos patvirtintoje Lietuvos nacionalinėje strategijoje nu-

matytos priemonės diskriminacijos dėl etninės kilmės srityje apima romų integracijos (įskaitant įdarbinimą ir būstą) galimybių studiją, taip pat asmenų diskriminacijos dėl jų išpažįstamos religijos apraiškų tyrimą. 2007 m. rudenį minėtų tyrimų rezultatams aptarti bus organizuojami apskritieji stalai, kurių tikslas - glaudesnis socialinis dialogas bei sutarimas dėl konkrečių politikos priemonių įgyvendinimo.

Kitos Strategijoje numatytos priemonės orientuotos į diskriminaciją kaip kompleksinį reiškinį, jomis taip pat siekiama atkreipti dėmesį į daugialypės diskriminacijos problemas. „Lygybės dienų - 2007“ metu konkursą laimėjusios nevyriausybinės organizacijos organizuos renginius, viešąsias akcijas, informacinę veiklą*. Etninei kilmei skirtos lygybės dienos bus minimos lapkričio mėnesį; jas organizuos Lietuvos žmogaus teisių centras ir Romų visuomenės centras.

Lygių galimybių visiems metais bus kuriamas televizijos ir radijo laidų ciklas, organizuojama viešoji kampanija (socialinė reklama per televiziją, lauko reklama, nemokamų atvirukų akcija, lankstukai), kuria siekiama kovoti su stereotipais bei informuoti visuomenę apie įvairovės teikiamą naudą. Kadangi žiniasklaida yra viena iš palankiausių erdvių stereotipams ir išankstiniam nusistatymui reprodukuoti, rudenį bus organizuojami mokymai žiniasklaidos atstovams bei tolerantiškų žiniasklaidos atstovų apdovanojimai. Lygių galimybių metais bus skiriamas ypatingas dėmesys darbdavių vaidmeniui mažinant diskriminaciją darbo rinkoje. Tuo tikslu bus rengiami mokymai darbdavių atstovams bei pažangiausios darbovietės rinkimai.

Daugiau informacijos apie Lygių galimybių visiems metus rasite svetainėse www.lygybe.lt (lietuviškai) ir http://equality2007.europa.eu (angliškai).

Indrė MACKEVIČIŪTĖ,
Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos patarėja

* Vadovaujantis Lygių galimybių visiems metų nacionaline strategija, 2007 m. kovo mėn. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos skelbtame NVO konkurse dėl „Lygybės dienų - 2007“ paminėjimo dalyvavo 51 nevyriausybinė organizacija. Visi konkurso laimėtojai skelbiami interneto svetainėje www.lygybe.lt

Tarptautinė konferencija „Tautinių mažumų dalyvavimas pilietinėje visuomenėje“

Įvairūs tautinių mažumų dalyvavimo pilietinėje visuomenėje aspektai buvo nagrinėjami Vilniuje vykusioje Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Žmogaus teisių centro surengtoje konferencijoje „Tautinių mažumų dalyvavimas pilietinėje visuomenėje“.

Konferencijos tikslas - stiprinti tautinių mažumų aktyvumą dalyvaujant pilietinėje visuomenėje, analizuoti teisinės sistemos trūkumus ir privalumus bei užsienio šalių patirtį.

Konferencijos dalyvius pasveikino Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius Antanas Petrauskas, Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkas Arminas Lydeka, Lietuvos žmogaus teisių centro Tarybos pirmininkas prof. dr. Saulius Katuoka.

Mykolo Romerio universiteto Konstitucinės teisės katedros vedėjas prof. Egidijus Jarašiūnas savo pranešime „Pilietinė tauta: konstituciniai aspektai“ nagrinėjo pilietinės tautos kaip konstitucinės kategorijos sampratą ir reikšmę. Šiuolaikinėje valstybėje visas gyvenimas yra grindžiamas Konstitucija. Konstitucinių imperatyvų privalo laikytis visos valstybės valdžios institucijos, pareigūnai, organizacijos, piliečiai. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 2 str. nustatyta, kad Lietuvos valstybę kuria Tauta, kad suverenitetas priklauso Tautai. Pilietinė tauta, t.y. valstybinė bendruomenė, jungia visus piliečius, nepriklausomai nuo jų etninės kilmės. Pagal Konstituciją visi piliečiai yra lygūs, jų negalima diskriminuoti arba teikti privilegijų dėl jų etninės kilmės, tautybės. Pilietinę tautą jungia bendros konstitucinės vertybės: šalies nepriklausomybė, demokratija, valstybinė lietuvių kalba, istorija, tradicijos. Pagarba šalies konstitucinėms vertybėms ir yra Lietuvos žmonių sugyvenimo svarbiausia sąlyga. Kar-

Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas (kairėje) ir Ministro Pirmininko padėjėjas Tadeuš Andžejevski

tu pažymėtina, kad Konstitucijos 37 str. nustatyta, jog piliečiai, priklausantys tautinėms bendrijoms, turi teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą, papročius. Pagal Konstituciją būtent pilietinė tauta nustato šalies konstitucinę santvarką, valstybės valdžios institucijas, asmens ir valstybės teisinius pagrindus.

Demokratinės valstybės pareiga užtikrinti tautinėms mažumoms tokias pačias teises ir lygias galimybes kaip ir daugumos atstovams. Tačiau Danijos žmogaus teisių instituto vyriausiosios patarėjos Mandanos Zarrehparvar nuomone (jos pranešimas „Dalyvavimas pilietinėje visuomenėje kaip kelias į lygiateisiškumą“), tautinių mažumų organizacijos ne visada dalyvauja ar yra kviečiamos dalyvauti pilietinės visuomenės gyvenime. Iš kitos pusės, tautinių mažumų organizacijos kartais nebūna aktyvios dėl resursų ar pasitikėjimo stokos, o gal nemato poreikio dalyvauti. Pranešėja analizavo būtinybę tautinėms mažumoms dalyvauti pilietinėje visuomenėje bei pateikė pavyzdžių iš Danijos žmogaus teisių instituto praktikos, kaip Danijos žmogaus teisių institutas bendradarbiauja su tautinėmis mažumomis, siekdamas jų aktyvaus dalyvavimo ir lygių galimybių užtikrinimo.

Lietuva taip pat yra sukaupusi nemažą patirtį kaip galima sėkmingai įgyvendinti tautinių santykių darnumo politiką. Remdama tautinio tapatumo išsaugojimą, valstybė siekia sudaryti sąlygas, skatinančias sėkmingą tautinėms mažumoms priklausančių asmenų integraciją į valstybės gyvenimą, mažina atskirtį, ksenofobijos ir diskriminacijos apraiškas. Šie ir kiti klausimai buvo nagrinėjami Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojo Stanislavo Vidtmanno pranešime „Tautinių mažumų dalyvavimas priimant sprendimus. Lietuvos patirtis“ (S.Vidtmanno pranešimas spausdinamas šiame Biuletenio numeryje).

Kovo mėnesį Europoje paminėta Savaitė prieš rasinę diskriminaciją. Tai rodo, kokia aktuali ši problema mūsų žemynui. Konferencijoje pranešimą „Rasizmas ir Europos Sąjunga: Europos tinklo prieš rasizmą ir ksenofobiją (ENAR) vaidmuo“ perskaitė šio tinklo prezidentas Bašy Kuraišy. Jis apžvelgė ENAR - prieš rasizmą nusiteikusios Europos pilietinės visuomenės balso - raidą bei įvertino iššūkius ir naujas šio tinklo galimybes artimoje ateityje. ENAR tinklo įsteigimas 1998 m. yra 1997 m. vykusių Europos metų prieš rasizmą rezultatas. Šis nevyriausybinių organizacijų tinklas vienija daugiau nei 500 narių visoje Europos Sąjungoje. ENAR tinklas iškilo, kai Europoje iš esmės keitėsi požiūris į rasizmą. Nuostatų 13 straipsnio įtraukimas į Amsterdamo sutartį 1997 m. suteikė naujos energijos duodant reikiamą atkirtį bendrai visos Europos problemai - rasizmui. Ši energija buvo realizuota priimant Rasių lygybės direktyvą 2000 m. Nuo 2000 m. ENAR tinklas aktyviai pradėjo šios direktyvos įgyvendinimo monitoringą, taip pat dėjo daug pastangų, kad prieš rasizmą nukreiptos iniciatyvos rastų vietą Europos Sąjungos veikloje. 2007 metais - Europos lygių galimybių visiems metais - vieningo pilietinės visuomenės balso būtinybė yra kaip niekada svarbi. Todėl ENAR, pažymėjo jo prezidentas Bašy Kuraišy, bendradarbiaudamas su visais pilietinės visuomenės atstovais (vietos, nacionalinio ir Europos lygmens) sieks, kad prieš rasizmą nukreiptos idėjos taptų Europos kasdienės darbotvarkės dalimi.

Kalba Mykolo Romerio universiteto Konstitucinės teisės katedros vedėjas profesorius Egidijus Jarašiūnas

Dalyvavimo pilietinėje visuomenėje galimybių yra daug. Viena jų - narystė kurioje nors partijoje. Tautinių mažumų atstovai, realizuodami savo teisę rinkti ir būti išrinktiems gali kurti partijas tiek (visuomenines organizacijas) nacionaliniu pagrindu, tiek ir dalyvauti tradicinėse (ne nacionaliniu pagrindu veikiančiose) partijose. „Tautinės partijos: rinkiminis barjeras ir rinkėjų atstovavimo galimybė“ - taip pavadintas Mykolo Romerio universiteto Konstitucinės teisės katedros profesoriaus Gedimino Mesonio pranešimas. Pranešėjo nuomone, neretai partijos, sukurtos nacionaliniu pagrindu, turi daugiau limituotų galimybių ginti savo rinkėjų interesus. Tautinių mažumų atstovų dalyvavimas tradicinėse partijose yra perspektyvesnis kelias jiems siekti savo rinkėjų teisių ginties bei savitumo puoselėjimo. Rinkiminio barjero nustatymas partijoms - tai priemonė garantuoti atstovaujamosios institucijos darbo efektyvumą. Todėl rinkiminis barjeras negalėtų būti traktuojamas kaip priemonė eliminuoti partijas, sukurtas tautiniu pagrindu. Rinkiminio barjero netaikymas arba sumažinimas vienai poli-

tinei partijai būtų partijų lygiateisiškumo principo pažeidimas.

Konferencijoje ne kartą buvo grįžtama prie diskriminacijos temos. Danijos žmogaus teisių institutas atlieka daugialypės diskriminacijos tyrimą Europos šalyse. Su kai kuriais šio tyrimo rezultatais konferencijos dalyvius supažindino šio instituto ekspertė C. Osander.

Kokia žiniasklaidos vieta ir paskirtis pilietinėje visuomenėje? Kaip žiniasklaidoje formuojama viešoji nuomonė apie tautines mažumas? Šiuos klausimus nagrinėjo Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė, Mykolo Romerio universiteto Konstitucinės teisės katedros docentė, Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos pirmininkė Edita Žiobienė pranešime „Tautybė kaip neigiamo įvaizdžio dalis Lietuvos žiniasklaidoje“. Anksčiau buvusios pilietinės visuomenės sąjungininkės, kartu kontroliavusios valdžios institucijų ir jos atstovų veiklą, žiniasklaidos priemonės transformavosi į tarpininko vaidmenį tarp visuomenės ir valdžios. Kitaip tariant, žiniasklaida tapo priemone kitokiam tikslui pasiekti. Jeigu ankstesnis tikslas buvo nukreiptas visuomenės labui - kontroliuoti valdžios atstovus, skatinti visuomenės pažangą ir gerovę, tai dabar neretai tikslas yra nukreiptas prieš žmogų, kuris, lyginant su žiniasklaidos priemone, yra silpnas ir nepajėgus apsiginti. Be to, nereikėtų pamiršti to fakto, kad pati visuomenė diktuoja žiniasklaidai kaip verslui savus poreikius, kurie šiandien labiau apsiriboja sensacijų paieška. Kita vertus, žiniasklaida yra visuomenės atspindys, tik tenka pripažinti, kad gana dažnai tai mažiau moralios, mažiau išprususios visuomenės dalies vedrodis. Būtent šios ir kitos priežastys sąlygoja tautinių mažumų neigiamo įvaizdžio formavimąsi žiniasklaidoje. Asmens tautybė tampa neigiamo įvaizdžio dalimi: tautybė siejama su nusikalstama veikla, menkavertiškumu ar neatsakingumu. Pranešėja taip pat analizavo tautinių mažumų pažeistų teisių žiniasklaidoje teisinės gynybos priemones, jų efektyvumą ir galimas pasekmes.

Gintaro MAČIULIO
nuotraukos

Tautinių mažumų dalyvavimas priimant sprendimus. Lietuvos patirtis

Tautinių mažumų dalyvavimas priimant sprendimus yra įtvirtintas visuose tarptautiniuose mažumų teisių apsaugos aktuose. Tarp priemonių, užtikrinančių efektyvų dalyvavimą, yra aktyvi ir pasyvi rinkiminė teisė ir teisė būti atstovaujamiems parlamente, vykdomojoje valdžioje ir kt. Dalyvavimą užtikrinantys mechanizmai tampa ypač svarbūs, kai mažumos neturi savo atstovų renkamosios bei vykdomosios valdžios struktūrose. Svarbu pažymėti, kad teisė veiksmingai dalyvauti priimant sprendimus turi remtis tarptautiniais standartais. Tai tik vieno ESBO dokumento, vadinamo Lundo rekomendacijomis, citata: „Valstybės, savo institucinių struktūrų rėmuose turi kurti konsultacines arba patariamąsias institucijas, kurios galėtų būti dialogo tarp valstybės valdžios ir tautinių mažumų kanalais. Šios institucijos gali turėti specializuotus komitetus pagal tokias sritis kaip aprūpinimas būstu, žemės klausimai, švietimas, kalba ir kultūra.“ Tautinių mažumų konsultacinių mechanizmų kūrimas turi vadovautis tarptautinių dokumentų autoritetu ir tarptautine praktika. Kita vertus, veiksmingas tautinių mažumų dalyvavimas negali remtis vien tik centrinio konsultacinio mechanizmo funkcionavimu. Ligšiolinė tarptautinė praktika rodo, kad būtina konsultuotis įvairiais lygiais ir įvairiomis kryptimis.

Kai kalbama apie tautinių mažumų dalyvavimą priimant sprendimus, dažniausiai turima galvoje tautinių mažumų atstovavimą politinėse struktūrose. Pažymėtina, kad ne visose valstybėse tautinių mažumų interesas įgyvendinamas steigiant tautinių mažumų politines organizacijas arba partijas. Lietuvoje iki 1994 m. Rinkimų įstatymas suteikdavo teisę parlamento ir vietos rinkimuose dalyvauti ne tik politinėms partijoms, bet ir visuomeninėms organizacijoms. Šia palankia aplinkybe naudojosi lenkų ir rusų visuomeninės organizacijos. Pakeitus Rinkimų įstatymą tautinės mažumos įkūrė savo politines organizacijas - Lietuvos lenkų rinkimų akciją ir Lietuvos rusų sąjungą. Šios mažumų partijos sugebėjo užsitikrinti savo atstovų dalyvavimą parlamente ir kai kurių rajonų savivaldybių tarybose. Lenkų rinkimų akcija, remdamasi lenkiškuoju elektoratu Vilnijoje, išsikovojo stiprias pozicijas ir nuolatinį atstovavimą LR Seime ir kelių rajonų, kurių teritorijoje lenkai sudaro gyventojų daugumą, savivaldybių tarybose. Stipri tautinės mažumos politinės partijos pozicija parlamente ir vietos savivaldoje suteikia plačiausias galimybes paveikti politinius sprendimus tautinei mažumai rūpimais klausimais. Pavyzdžiui, stipri Lietuvos lenkų rinkimų akcijos pozicija Vilniaus miesto savivaldybės taryboje padėjo lenkų bendruomenei spręsti lenkiškų Vilniaus miesto mokyklų tinklo optimizavimo klausimą. Be jokios abejonės, labiausiai efektyvus būdas dalyvauti priimant sprendimus - turėti savo atstovus politinėse struktūrose. Tačiau šia galimybe gali naudotis tik pakankamai skaitlingos tautinės grupės. Tokia situacija negali tenkinti mažesnių tautinių grupių atstovus.

Skirtingose valstybėse veikia skirtingi tautinių mažumų konsultavimo mechanizmai, užtikrinantys galimybę dalyvauti priimant politinio ir administracinio pobūdžio sprendimus, susijusius su tautinių mažumų interesais. Šiuo metu Europoje egzistuoja keturi pagrindiniai konsultacinių mechanizmų tipai:

bendrojo sprendimo priėmimo mechanizmas (mechanisms of co-decision),

konsultacijų mechanizmas (mechanisms of consultation),

koordinavimo mechanizmas (mechanisms of co-ordination),

mažumos savivaldos mechanizmas (mechanisms of self-governance).

Pirmajam konsultacinių mechanizmų tipui būdinga tai, kad sprendimai gali būti priimami tik išklausius konsultacinę tautinių mažumų tarybą, kai tokia taryba turi sprendimo priėmimo galias. Paprastai tokios

tarybos sudaromos prie parlamento arba prie vyriausybės. Jos turi teisę nagrinėti teisės aktų projektus ir pateikti savo požiūrį. Kartais tokios tarybos turi įstatyminės iniciatyvos teisę ir galias blokuoti jautrių teisės aktų priėmimą. Kita vertus, jos turi teisę dalyvauti planuojant ir įgyvendinant pagrindines vyriausybines programas. Pavyzdžiui, vyriausybė priima sprendimą dėl tautinių mažumų organizacijų finansinio rėmimo, o tarybai pavedama spręsti, kam konkrečiai skirti lėšas.

Kitas tipas – koordinavimo mechanizmas. Iš tikrųjų tai nėra realus konsultacinis mechanizmas. Iš esmės tai yra tarpinstitucinės grupės, užtikrinančios tautinių mažumų politikos įgyvendinimo koordinavimą tarp įvairių vyriausybinių institucijų. Kartais tokios grupės kviečia tautinių mažumų atstovus pasisakyti susitikimuose arba šių atstovų pagalba palaiko kontaktą su mažumų NVO.

Mažumos savivaldos mechanizmas – tai mechanizmas, būdingas funkcinei arba kultūrinei autonomijai nacionaliniu, regioniniu arba vietiniu lygiu. Tokiais atvejais tautinės mažumos taryba veikia kaip atitinkamos kultūrinės autonomijos vykdomosios valdžios organas.

Pagaliau ketvirtasis, t. y. konsultacijų mechanizmas, yra labiausiai paplitęs. Jis yra įgyvendinamas įvairiais būdais. Centrinės valdžios lygmeniu egzistuoja trys pagrindiniai modeliai. Pirmas iš jų remiasi tautinių mažumų tarybos principu – kai taryba yra sudaroma iš tautinių mažumų organizacijų atstovų ir yra organizuojama pačių mažumų. Ji tarnauja tautinių mažumų poreikių artikuliavimui ir atstovavimui parlamente ir vyriausybėje. Pačios tautinės mažumos nustato dalyvavimą, darbo metodus ir veiklas. Dažnai tautinių mažumų grupės pačios susikuria atskiras tarybas, kurių užduotis – organizuoti ir mobilizuoti tik vieną tautinę mažumą. Tokios tarybos turi tiesioginį priėjimą prie vyriausybinių institucijų ir prie mažumų konsultavimosi mechanizmų. Dažna praktika, kai atskiros tautinės mažumos savo atstovus paskiria į konsultacinį organą, kuriame yra atstovaujamos ir kitos bendruomenės.

Antras modelis – tai tautinių mažumų konsultavimosi institucijos įkūrimas prie aukšto rango vyriausybės atstovo arba vyriausybinės institucijos, besirūpinančios tautinių mažumų reikalais. Tokio tipo tarybos dažnai sudaromos mišriu principu ir į jų sudėtį įeina vyriausybinių institucijų ir tautinių mažumų atstovai. Šios tarybos užtikrina tautinių mažumų konsultavimą aukštu vyriausybiniu lygiu.

Trečias konsultacinio mechanizmo tipas – tai teisės aktų pagrindu sudaromas organas, į kurio sudėtį įeina vyriausybinių institucijų atstovai. Jie sudaro tokios tarybos daugumą. Tuo tarpu tautinių mažumų atstovų dalyvavimas šiame konsultaciniame organe nėra reglamentuojamas ir jų atstovai gali būti įtraukiami darbo metu.

Lietuvoje tautinių mažumų konsultacinis mechanizmas buvo sukurtas dar 1991 m., kai prie Tautybių departamento (dabar Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas) buvo įkurta Tautinių bendrijų taryba. Taryba yra Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinio direktoriaus patariamoji institucija, kurios sudėtis tvirtinama generalinio direktoriaus įsakymu. Tarybą sudaro visų įregistruotų tautinių mažumų asociacijų atstovai. Jos kadencija – treji metai. Tarybos sudarymo mechanizmas yra įtvirtintas nuostatais ir remiasi proporcingumo principu. Skaitlingiausios tautinės mažumos (lenkai ir rusai) renka į tarybą po tris atstovus, baltarusiai ir ukrainiečiai – po du, likusios tautinės mažumos į tarybą deleguoja po viena atstovą. Į Tarybą deleguojamų atstovų rinkimo tvarką nustato pačios tautinių mažumų organizacijos. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas šiame procese nedalyvauja. Tautinės mažumos, kurios turi vieną organizaciją, į Tarybą paprastai deleguoja šios organizacijos pirmininką. Skaitlingesnių bendruomenių, turinčių po keliasdešimt savarankiškų organizacijų ir skėtinių darinių, atstovai yra renkami tautinių mažumų asociacijų įgaliotų atstovų. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius tvirtina Tarybos sudėtį. Tokia Tarybos formavimo tvarka tenkina pačias tautines bendrijas ir užtikrina Tarybos formavimo skaidrumą. Naujai išrinkta Taryba iš savo tarpo renka pirmininką ir jo teikimu du pavaduotojus. Pirmininko ir pavaduotojų rinkimai paprastai vyksta slaptu balsavimu. Pažymėtina, kad Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius gali skirti į Tautinių bendrijų tarybą savo atstovus iš tautinių mažumų asociacijų. Tokie asmenys Taryboje turi tokį pat statusą kaip ir išrinktieji Tarybos nariai.

Tautinių bendrijų tarybos nuostatuose išdėstyti pagrindiniai Tarybos uždaviniai ir teisės. Jų įgyvendinimas užtikrina Tarybai galimybę dalyvauti priimant sprendimus, susijusius su tautinių mažumų interesais. Taryba dalyvauja kaip patarėjas ir ekspertas sprendžiant strateginius tautinių mažumų kultūros plėtotės ir politikos klausimus, stebi, kaip įgyvendinami įstatymai, reglamentuojantys tautinių mažumų teises, analizuoja įstatymų ir kitų teisės aktų projektus, kuriuose numatoma spręsti tautinių mažumų aktualius klausimus, ir teikia pastabas bei pasiūlymus Prezidentui, Seimo komitetams, Vyriausybei, apskričių administracijoms, savivaldybėms ir kitoms institucijoms dėl jų turinio. Taryba rengia ir teikia siūlymų tobulinti Tautinių mažumų ir išeivijos departamento veiklą. Ji turi teisę kreiptis į valstybės ir savivaldybių institucijas, apskritis, savivaldybes dėl informacijos, susijusios su Tautinių mažumų įstatymo ir kitų teisės aktų įgyvendinimu, kviesti į Tarybos posėdžius valstybės ir savivaldybių atstovus svarstant tautinėms mažumoms aktualius klausimus, dalyvauti valstybės ir savivaldybių institucijų posėdžiuose, nagrinėjant su tautinių mažumų kultūra ir švietimu susijusius klausimus. Ypač svarbu, kad Taryba gali deleguoti savo atstovus į Lietuvos Respublikos Seimo sudaromas darbo grupes, komisijas, Vyriausybės posėdžius, svarstant klausimus, susijusius su tautinėmis mažumomis. Pabrėžtina, kad Tarybos pirmininkas įeina į Tautinių mažumų ir išeivijos departamento kolegijos sudėtį. Įgyvendindama savo teises, Taryba ne kartą dalyvavo konsultuojant arba rengiant tautinėms mažumoms svarbius teisės aktus. Tarybos atstovai aktyviai dalyvavo rengiant naujus Tautinių mažumų įstatymo projektus. Taryba išreiškė savo nuomonę dėl Pilietybės įstatymo 18 straipsnio nuostatų. Ypač reikšmingas tarybos atstovų indėlis formuojant valstybinę tautinių mažumų švietimo politiką bei rengiant švietimo politikos strateginius dokumentus, naujosios Švietimo įstatymo

redakcijos nuostatas dėl švietimo tautinių mažumų kalbomis.

Tarybos nuostatos nustato Tarybos darbo organizavimą. Pati Taryba dirba pagal jos pačios patvirtintą reglamentą, kuriame yra numatytos pagrindinės procedūros. Ypač svarbu užtikrinti Tarybos nariams laisvę kelti rūpimus klausimus ir galimybę juos įtraukti į Tarybos darbotvarkę. Vienas svarbiausių veiksnių, didinančių konsultacinio mechanizmo efektyvumą, yra Tarybos veiklos planavimas. Tautinių bendrijų taryba pati laisvai gali formuoti savo veiklą. Manytina, kad ši veikla galėtų įgauti tam tikro plano arba programos pavidalą. Programa turėtų būti Tarybos narių konsultacijų ir susitarimo rezultatas. Joje reikėtų atsižvelgti į vyriausybės politikos prioritetus. Manyčiau, kad tokioje programoje turėtų atsirasti vietos politikos tautinių mažumų atžvilgiu teisinių instrumentų tobulinimui, tautinių mažumų poreikiams vertinti, veiklos sklaidai. Tikslinga taip pat numatyti siekiamų rezultatų etapus ir įgyvendinimo terminus.

Tautinių bendrijų taryboje įkurtos dvi darbo grupės – švietimo ir kultūros reikalų. Jų tikslas – detaliau nagrinėti tautinėms mažumoms aktualiausius švietimo ir kultūros klausimus. Ankstesnės kadencijos Tarybos švietimo reikalų grupė siūlė gerinti tautinių mažumų neformalaus ugdymo įstaigų darbą. Dalyvaujant Tarybos nariams, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento, Švietimo ir mokslo ministerijos specialistams buvo parengti Tautinių mažumų šeštadieninių mokyklų nuostatai. Iš valstybės biudžeto skirtos papildomos lėšos tautinių mažumų neformalaus ugdymo įstaigoms. Kasmet rengiamas šeštadieninių mokyklų ugdytinių festivalis, mokymai šių mokyklų mokytojams.

Pažymėtina, kad Tautinių bendrijų tarybos kompetencija apima ne tik konsultavimo sritį, bet ir klausimus, susijusius su tautinių mažumų integraciniais procesais, tautinio ir rasinio pakantumo problemomis, taip pat vidiniu tautinių mažumų gyvenimu.

Vienas keliamų klausimų – tai Tarybos resursai. Jie daugiausia susiję su Tarybos infrastruktūros lėšomis, išlaidomis, reikalingomis realizuoti projektus ir veiklą. Tautinių bendrijų taryba funkcionuoja visuomeniniais pagrindais. Ji neturi savarankiško juridinio statuso. Jos nariai negauna atlygio už savo darbą. Manytina, kad, nepriklausomai nuo laikas nuo laiko kylančių diskusijų, visuomeninis tarybos statusas labiausiai atitinka jos funkciją ir paskirtį, o Tarybos veikla tinkamai aprūpinama per Tautinių bendrijų namų infrastruktūrą.

Kaip jau minėta, aukščiau, dalyvavimas priimant sprendimus neturėtų apsiriboti vien centriniu lygiu, bet apimti kiek įmanoma daugiau lygių ir krypčių. Todėl ypač svarbu, kad konsultaciniai mechanizmai būtų naudojami regioniniu ir vietos lygmenimis. Tokia galimybė yra numatyta Tautinių mažumų įstatyme. Tačiau turima patirtis liudija, kad šie mechanizmai dar nėra veiksmingai naudojami. Vilniaus miesto savivaldybėje įkurta Tautinių mažumų ir religijos klausimų komisija ir prie Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos veikianti Tautinių mažumų taryba veikiau išimtis, nei taisyklė. Neseniai Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas susitiko su Kauno tautinių mažumų organizacijų lyderiais, siūlydamas apsvarstyti galimybę įkurti vietinę tarybą, kuri galėtų konsultuoti vietos valdžią tautinėms mažumoms rūpimais kultūros ir socialiniais klausimais.

Valstybė, sukurdama teisines prielaidas ir realizuodama konsultacinį mechanizmą, padeda efektyviau funkcionuoti institucijoms, vienaip ar kitaip susijusioms su tautinių mažumų interesų tenkinimu. Aišku ir tai, kad valstybė, sudarydama tokią galimybę, perduoda dalį atsakomybės tautinių mažumų atstovams ir suteikia konsultaciniam procesui ypatingos reikšmės. Tai leidžia tautinėms mažumoms įsitikinti, kad jų atstovavimas yra demokratiškai įteisintas, jų veikla skaidri, o interesai pakankamai plačiai atstovaujami visuomenėje. Tai taip pat reiškia, kad Vyriausybė, konsultuodamasi ir įtraukdama tautines mažumas į sprendimų priėmimo procesą, turi atsižvelgti į tautinių mažumų poreikius, planuodama tautinių mažumų politiką ateityje.

Stanislav VIDTMANN
Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojas

Ministras Pirmininkas susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais

Tautinių bendrijų namuose Vilniuje Ministras Pirmininkas Gediminas Kirkilas susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais.

G. Kirkilas apžiūrėjo Tautinių bendrijų namų patalpas, kurios po remonto labai pasikeitė, susipažino su čia įsikūrusių tautinių mažumų organizacijų veikla. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius Antanas Petrauskas papasakojo apie planus plėsti šios įstaigos patalpas ir darbą.

Ministro Pirmininko susitikimo su Tautinių bendrijų tarybos nariais metu pastarieji kalbėjo apie aktualius tautinėms bendrijoms klausimus. Vienas tokių - seniai parengta, tačiau iki šiol Vyriausybės nepatvirtinta Tautinių mažumų politikos strategija. Tautinės mažumos pageidautų turėti savo atstovus Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijoje, Radijo ir televizijos taryboje. Tautinėms bendrijoms nesuprantama, kodėl išeivijos reikaluose prisilaikoma etninio kriterijaus, nors tarp išeivių iš Lietuvos yra ne tik lietuvių tautybės žmonių. Taip pat buvo pageidauta padėti spręsti totorių mečetės Vilniuje, Kultūros centro 40 totorių kaime Vilniaus rajone statybos klausimus, tvarkyti Panerių memorialinį kompleksą, spręsti restitucijos problemą, daugiau dėmesio skirti romų integracijai. Tautinių bendrijų tarybos nariai teigė, kad nepakankamai panaudojamas tautinių mažumų galimybės garsinant Lietuvos vardą užsienyje.

Minstras Pirmininkas G. Kirkilas tautinių bendrijų atstovus patikino, kad Vyriausybė, jai pavaldžios institucijos ieškos būdų minėtoms problemoms spręsti. Didėja galimybės gerinti materialines sąlygas tautinių bendrijų veiklai. G. Kirkilas pabrėžė, jog vyraujantys visuomenėje draugiški tarpetniniai santykiai, tolerancija yra didelė mūsų valstybės vertybė.

Lietuvoje paminėta Savaitė prieš rasinę diskriminaciją

Kovo 18 - 26 d. Europoje paminėta Savaitė prieš rasinę diskriminaciją. Šiemet ji plačiai pažymėta ir Lietuvoje. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės kartu su partneriais organizavo renginių, skirtų šiai savaitei, ciklą. Jos programoje dalyvavo ir kitos organizacijos: Žmogaus teisių stebėjimo institutas, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Europos jaunimo kampanija „Visi skirtingi - visi lygūs“, Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti, Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL projektas „In Corpore“, Lietuvos raudonasis kryžius, Žmogaus teisių centras, Romų visuomenės centras, Lietuvos vaikų fondas.

Savaitei prieš diskriminaciją buvo skirta Atviros Lietuvos Fonde vykusi apvalaus stalo diskusija tema „Rasinės diskriminacijos kaina: lygių galimybių politikos efektyvumas Lietuvoje“. Diskusiją įžanginiu žodžiu pradėjo Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas. Jis pažymėjo, kad diskriminacijos problemos aktualios kiekvienai šaliai, taip pat ir Lietuvai.

Ten pat vykusioje spaudos konferencijoje buvo pristatytas Tautinių mažumų ir išeivijos departamento išleistas Antrasis Pranešimas apie Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje (lietuvių, anglų ir rusų k.) bei kartu su Lietuvos žmogaus teisių centru parengta ir išleista knygelė anglų kalba Human rights. Minority rights (Žmogaus teisės. Tautinių mažumų teisės), Žmogaus teisių stebėjimo instituto parengta 2006 metų tarptautinių institucijų rekomendacijų Lietuvai, kovojant prieš diskriminaciją, įgyvendinimo apžvalga, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos 2006 m. veiklos ataskaita.

Šiuolaikinio meno centre Vilniuje buvo atidaryta žymaus lietuvių kilmės fotomenininko, dabar gyvenančio JAV, Andrew Mikšio fotografijų paroda apie Lietuvos romus bei menininko fotografijų albumas „Baxt“. Žodis „baxt“ išvertus iš romų kalbos reiškia „likimas, lemtis, sėkmė“. Albume originaliai pateiktas mūsų visuomenei dar mažai žinomas Lietuvos romų gyvenimas. Atidarant parodą dalyvavo pats autorius. Jis papasakojo apie savo darbą, kūrybinius sumanymus, atsakė į parodos lankytojų klausimus. Koncertavo Romų visuomenės centro šokėjų grupė.

Diskusijos diskriminacijos tema taip pat vyko Klaipėdoje ir Panevėžyje. Jose dalyvavo darbo rinkos institucijų darbuotojai.

Seime vyko Europos Tarybos Jaunimo kampanijos „Visi skirtingi - visi lygūs“ renginys.

Vilniaus mokytojų namuose vyko Lietuvos tautinių mažumų meno kolektyvų koncertas „Ištiesk, žmogau, ir žmogui ranką duok“. Savo tautų dainas dainavo, šokius atliko lenkų, žydų, totorių, rusų, lietuvių, romų, graikų, moldavų - rumunų, baltarusių meno kolektyvai.

Klube „Intro“ taip pat vyko renginiai, skirti Savaitei prieš rasinę diskriminaciją, paminėti. Buvo surengta filmų peržiūra, koncertavo populiarios jaunimo muzikos grupės.

Viešbutyje „Centrum“ vykusiame susirinkime „Jaunimas prieš diskriminaciją“ kalbėjo Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti pirmininkas Emanuelis Zingeris. Buvo demonstruojami filmai apie romus, žydus, pabėgėlius. Susirinkime dalyvavo vyresniųjų klasių moksleiviai, mokytojai, įvairių organizacijų atstovai.

Pabradės pabėgėlių centre Savaitės prieš diskriminaciją proga vyko atvirų durų diena.

Jonas RUMŠA

Nuo Krėvės iki azerų

Su Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos pirmininku Mahiru GAMZAJEVU kalbėjosi Povilas Siitas KRIVICKAS

- Esate didelis ne tik savo gimtosios, bet it lietuvių kultūros istorijos žinovas. Kada pradėjote tuo domėtis?
1979 m., kai atvykau studijuoti į Lietuvą, sutikau savo antrąją pusę - lietuvaitę. Esu baigęs Baku universiteto Filologijos fakultetą. Man darė didelį įspūdį, kad jūsų literatūros klasikas Vincas Krėvė-Mickevičius praėjusio amžiaus pradžioje ne tik Baku, bet ir Pietų Azerbaidžane, Vidurinėje Azijoje ieškojo lietuvių protėvių šaknų. Vėliau į savo apie indoeuropiečių protėvynę parašytą knygą, kurią išleido 1927 m. Kaune, sudėjo tų ieškojimų rezultatus. Beje, V. Krėvė-Mickevičius Azerbaidžane gyveno vienuolika metų, tapo Baku universiteto docentu, dėstė senąją bulgarų kalbą. Ir šiandien Azerbaidžanui reikalingi humanitarai, pirmiausia vertėjai.

Toli numatote. Kaip sekėsi studijuoti Lietuvoje?
Studijavau Vilniaus universiteto aspirantūroje, mokslinis vadovas buvo šviesios atminties profesorius Vytautas Kubilius. Teko tyrinėti lietuvių ir azerų-azerbaidžaniečių literatūrinius, kultūrinius, istorinius ryšius, tipologines paraleles. Prasidėjus Sąjūdžiui, Atgimimui, reikėjo pakoreguoti mano disertacijos temą, nes atsirado visiškai nauja kryptis - nepriklausomų Lietuvos ir Azerbaidžano valstybių tarpvalstybiniai santykiai. Jų ištakos siekė 1917-1920 m. ir visiškai nebuvo tyrinėtos. Radau įdomios istorinės medžiagos, iki tol nežinomų Lietuvos, Azerbaidžano visuomenei faktų ir pradėjau juos narplioti, apibendrinti.

Laikas apie habilitacinį darbą pagalvoti?
Gal apie mokslą užtenka...

Kiek yra azerų draugijos narių, kada ji įsikūrė?
Lietuvos azerbaidžaniečių bendrija (aš ją vadinu azerų bendrija) Lietuvoje susibūrė 1988-aisiais, prasidėjus Atgimimui. Tuo metu čia gyveno 1314 azerbaidžaniečių. Pagrindinis tikslas buvo kartu su lietuviais nueiti tą kelią, kuris lemtas Lietuvai. Tai yra Lietuvos kaip valstybės atkūrimas, jos integracija į euroatlantines struktūras ir sugrįžimas ten, kur Lietuva turėjo būti kaip demokratinė Europos valstybė. Kažkam reikėjo būti Lietuvos azerbaidžaniečių atgimimo ideologu, lemtis man atsiuntė tokią pareigą. Dalyvavome visuose Lietuvai ir lietuvių tautai lemtinguose istoriniuose įvykiuose.

Pirmiausia kruvinas krikštas buvo Baku 1989-ųjų balandį, paskui jau sausio 13-oji...
Yra mūsų žmonių, kurie gynė Lietuvos nepriklausomybę barikadose 1991-ųjų sausį ir per rugpjūčio pučą. 1988-1992 m. Vilniuje veikė nacionalinė koordinacinė taryba, ją sudarė visų tautų atstovai. Dar nebuvo įsteigtas Tautybių departamentas, ir mūsų Lietuvos azerų bendrija yra viena tos tarybos steigėjų, mūsų tikslus ir uždavinius nusako Lietuvos tautinių mažumų įstatymas.

Pirmoji Lietuvos tautybių departamento direktorė buvo iš Trakų karaimų kilusi mokslininkė, diplomatė, rašytoja Halina Kobeckaite.
Nepaprastai išmintinga moteris, su ja visada malonu bendrauti. Ponia Halina (o mano gimtinėje ji garbingai tituluojama Halina-chanum) yra nemažai išvertusi azerų literatūros, gražiai atstovavo Lietuvai Azerbaidžane būdama ambasadorė. 2006 m. kovą įvyko pasaulio azerbaidžaniečių antrasis suvažiavimas, kartu su mūsų delegacija Baku atstovavome Lietuvos azerams. Halina-chanum pasisakė azerų-karaimų kalba. Ji puiki tiurkologė, aktyvi visuomenės veikėja, pataria verčiant iš lietuvių kalbos.

Tiurkų kalbų pagrindu kalbantiems žmonėms priklauso azerai, o Lietuvoje - nuo seno gyvenę totoriai, karaimai. Kas dar?
Turkai. Pagal Lietuvos gyventojų 2001 m. surašymo duomenis Lietuvoje gyvena apie dvidešimties tiurkų etnoso tautų atstovų. Iš viso pasaulyje yra apie keturiasdešimt tiurkų tautų. Žinoma, senbuviai karaimai (jie save vadina karajais), uzbekai, kazachai, balkarai, chakasai, uigurai, gagauzai, Krymo totoriai. Iš dvidešimties tiurkų etnoso tautų tiktai keturios Lietuvoje turi visuomenines organizacijas. Tai totoriai, karaimai, azerbaidžaniečiai ir uzbekai. Panevėžyje gyvena karaimų, o iš viso Lietuvoje jų yra tik 273, totorių- 3235, azerų - 788. Vilniaus mieste gyvena 355 azerbaidžaniečiai, bet reikia turėti galvoje, kad čia kalbama apie šeimų galvas. Vaikai, gimę mišriose šeimose, gauna arba paaugę pasirenka vieno iš tėvų tautybę. Vilniaus krašto Šalčininkų, Švenčionių, Trakų, Kaišiadorių rajonuose, Elektrėnuose gyvena mūsų bendrijos žmonių. Azerų bendruomenės 76 proc. narių yra Lietuvos piliečiai, kitiems pratęsiama teisė gyventi Lietuvoje.

Atrodo, stiprėja ir tarpvalstybinis Azerbaidžano bei Lietuvos bendravimas?
Šiuo metu tarpvalstybiniuose santykiuose vyrauja pragmatiški siekiai: energetinė partnerystė, ekonominiai ryšiai. Norėtume suaktyvinti kultūrinius ryšius, tai padėtų plėtojant ekonominę partnerystę. Mūsų bendrijoje lankėsi Azerbaidžano ministras pirmininkas, užsienio reikalų, gynybos ministrai, valstybinio komiteto išeivijos reikalams pareigūnai, daug poetų, rašytojų. Lietuva visada buvo populiari Azerbaidžane.

Esate minėjęs, kad tenka ne tik visuomenininko duoną valgyti, bet ir nepamirštate, jog esate filologas?
Taip, šiek tiek ir verčiu. Kitąmet bus gražus Vinco Krėvės-Mickevičiaus jubiliejus - 125-osios gimimo metinės. Mes nenorime būti vien tik multikultūrinės erdvės vartotojai, bet pageidaujame dalyvauti ir ją kuriant, kaip lietuviai dalyvavo XX a. pradžioje Baku mieste. Dabar verčiu Vinco Krėvės „Rytų pasakas“ į azerų kalbą. Kai kurie jo kūriniai jau šiais metais pasirodė Azerbaidžane.

Lietuvos lenkų mokyklų mokytojų draugija „Macierz szkolna“: užmojai, darbai, rūpesčiai

„Macierz szkolna“ jungia per 1300 narių. Jos padaliniai veikia Vilniaus, Šalčininkų, Trakų, Švenčionių, Širvintų rajonų bei Vilniaus miesto mokyklose lenkų mokomąja kalba.

Draugijai vadovauja išrinkta devyniolikos narių valdyba. Draugijos pirmininku nuo jos įkūrimo yra Juzef Kviatkovski, pirmininko pavaduotoja Kristina Dzeržinska.

Jos buveinė yra Vilniuje, Naugarduko g.76-207 (Vilniaus lenkų kultūros namai).

Draugija gyvuoja jau šešiolika metų. Per tą laikotarpį surengėme daug įvairių, sulaukusių didelio visuomenės, mokyklų bendruomenių dėmesio akcijų. Bemaž trylika metų rengiamas konkursas „Geriausioji mokykla - geriausias mokytojas“, kuriuo siekiama pagerbti labiausiai nusipelniusius mokytojus bei mokyklas. Kasmet koncerto metu iškilmingai pagerbiami nusipelnę lietuvių kalbos mokytojai, konkurso nugalėtojai. Jiems įteikiami Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės diplomai bei vertingos dovanos.

Penkiolika metų vyksta A.Mickevičiaus poezijos skaitovų konkursas, kurio laureatai sėkmingai pasirodo panašaus pobūdžio konkursuose užsienyje.

Tarp populiariausių Draugijos renginių yra vaikų ir jaunimo lenkiškos dainos festivalis „Rūdiškės“, mokyklinių teatrų festivalis, atšventęs 10-mečio jubiliejų, ikimokyklinių įstaigų festivalis „Darželinukų lentynos pasakėčios“. Visi šie renginiai skatina moksleivių aktyvumą, įvairina užklasinę veiklą, prisideda prie glaudaus tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo.

Juzef Kviatkovski

Labai populiariu tapo Draugijos kartu su Tautinių mažumų ir išeivijos departamentu rengiamas diktanto konkursas „Geriausias iš lietuvių kalbos“, kuriuo mokiniai skatinami gilinti lietuvių kalbos žinias, tobulinti bendrąją kalbos kompetenciją. Lietuvių kalbos mokytojų bei mokinių pageidavimu šis renginys tapo tradicinis.

Draugija nepamiršta tų, kurie daugelį savo gyvenimo metų atidavė mokyklai, jaunajai kartai, švietimui. Tai mokytojai pensininkai. Jau treji metai iš eilės minima Edukacijos diena, kurios metu pagerbiami nusipelnę mokytojai, išdirbę švietimo sistemoje 30-50 metų. Jiems įteikiami valstybiniai Lenkijos Respublikos apdovanojimai, Lietuvos švietimo ir mokslo ministerijos padėkos raštai, vertingos dovanos.

Mes glaudžiai bendradarbiaujame su įvairiomis organizacijomis, fondais Lietuvoje bei užsienyje, siekiame, kad lenkiškos mokyklos būtų kuo geriau aprūpintos techninėmis mokymo priemonėmis. Puikus tokio bendradarbiavimo pavyzdys buvo pirmųjų kompiuterių iš Kanados bei JAV siunta, kuri pasiekė visas kaimo bei miesto mokyklas lenkų mokamąja kalba Lietuvoje.

Mūsų Draugija nuolat skatina pedagogus tobulėti. Glaudžiai bendradarbiaujant su užsienio partneriais, rengiami įvairių dalykų kursai, siekiama, kad mokytojai susipažintų su naujausiais mokymo metodais, galėtų gautas žinias perteikti mokiniams. Per metus tokiuose kvalifikacijos kėlimo kursuose, seminaruose dalyvauja vidutiniškai per du šimtus mokytojų.

Mums taip pat rūpi vaikų vasaros poilsis. Jau penkiolika metų kasmet per tūkstantį moksleivių vyksta vasaros atostogų į Lenkiją bendradarbiaujančių su mumis partnerių kvietimu. Draugija organizuoja, koordinuoja bei nuolat rūpinasi tokių išvykų saugumu.

„Macierz Szkolna“ nuolat gina konstitucinę teisę mokytis gimtąja kalba, rūpinasi vadovėlių vertimu bei leidyba lenkų kalba.

Draugijos darbas yra gerai vertinamas mokyklų bendruomenių, Lietuvos bei Lenkijos valstybinių institucijų. Draugija ne kartą buvo apdovanota aukščiausiais apdovanojimais už veiklą siekiant plėtoti gerą, konstruktyvų Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimą švietimo srityje.

Juzef KVIATKOVSKI
Lietuvos lenkų mokyklų mokytojų draugijos „Macierz Szkolna“ pirmininkas

Mokyklų lenkų mokomąja kalba teatrų festivalyje

Lietuvos televizijos laidai „Labas“ - 10 metų

Unikali laida Baltijos šalyse

Lygiai prieš dešimt metų, 1997 metų pavasarį buvo sukurta pirmoji Lietuvos televizijos laida „Labas“.

Tuo metu jau egzistavo laidos tautinėms mažumoms rusų, baltarusių, lenkų, ukrainiečių kalbomis ir laida Lietuvos žydams. Tačiau neskaitlingos tautinės mažumos kaip, pavyzdžiui, karaimai, totoriai, vokiečiai, armėnai, romai ir kitos tokios laidos neturėjo. Idėja gimė tuometinėje „Santarvės“ redakcijoje. Rengti laidą buvo pasiūlyta man ir Lietuvos televizijos režisierei Romenai Ražinskaitei.

Laida „Labas“ yra unikali Baltijos šalyse. Valstybine kalba mes pasakojame apie kitataučius, gyvenančius Lietuvoje, jų kultūrą, tradicijas ir papročius. Televizijos žiūrovams mes sakome „labas“ įvairiomis kalbomis. Laidos vinjetė vaizduoja lietuvišką tautinę juostą, tarsi apjuosiančią visų tautų atstovus, gyvenančius Lietuvoje.

Šimtai laidų, turtingas archyvas

Laidose mes nušviečiame kitataučių integravimąsi į Lietuvos gyvenimą, jų pasiekimus ir viltis. Tačiau mus domina ne tik ši diena. Susitikimai, bendravimas su tautinių bendrijų atstovais pateikia įdomiausios medžiagos siužetams. Žmonių likimai, iki šiol nežinomi istoriniai faktai mums leidžia parodyti Lietuvos ir kitų šalių istorijos sąsajas bei ryšius. Ypač daug dėkingos medžiagos šiai temai suteikė mūsų sostinė Vilnius kaip daugiakultūris miestas.

Dažnoje laidoje pasakojame apie Tautinių bendrijų namų, kultūrinių centrų veiklą, sekmadienines mokyklas, meno kolektyvus. Ne kartą pasakojome apie Vilniaus vidurinę mokyklą „Lietuvių namai“, kurioje mokosi lietuvių kilmės vaikai iš įvairių pasaulio šalių.

Mes daug laidų parengėme apie „jautriausias“ tautines mažumas, kurios neturi istorinės tėvynės - romus, karaimus, totorius.

„Labas“ nušvietė daug konferencijų, seminarų, susitikimų, kitų renginių, kuriuos nuolat rengia tautinės bendrijos, jų asociacijos, Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Tautinių bendrijų namai. Pagal mūsų laidas galima nustatyti, kokiais metais kokios bendrijos buvo aktyviausios. Pavyzdžiui, 2003 m. daugiausia renginių organizavo azerbaidžaniečių ir armėnų bendrijos. 2005 - 2006 m. aktyviausi buvo totoriai.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus duoda interviu televizijos laidai „Labas“.

Per dešimt darbo metų mūsų kūrybinė grupė sukūrė apie 300 laidų, kurioms peržiūrėti reikėtų 50 valandų. Sukauptas turtingas videoarchyvas. Jame, pavyzdžiui, yra laidos apie pirmą kartą sukurtos Lietuvos romų vėliavos pašventinimą, visas vokiečių bendrijos dainų šventes, žymiausius Lietuvos karaimus, laidų ciklas apie Lietuvos totorių mečetes ir kt.

Laidų kūrimas - kolektyvinis darbas

Televizijos laidų kūrimas - tai kolektyvinis darbas. Jo sėkmė priklauso nuo kiekvieno kūrybinės grupės nario darbo, atsakingumo, pareigingumo.

Nepakeičiama laidos „Labas“ režisierė per tuos dešimt metų buvo Romena Ražinskaitė. Pirmasis garso režisierius, kuris, beje, sukūrė muziką laidos vinjetei - Darius Skramta. Pastaruoju metu garso režisieriumi dirba kompozitorius Algimantas Apanavičius. Laidos operatoriai - Deivis Nutautas ir Mindaugas Cicėnas, montažo inžinierius Miroslavas Stankevičius. Visą laiką jautėme televizijos direktoriaus Šarūno Kalinausko rūpestį. Ačiū visiems už bendrą, sutartiną darbą.

Dėmesingi buvo, vertingų patarimų teikė Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius Antanas Petrauskas, šio departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas Stanislav Vidtmann, Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė, tautinių bendrijų atstovai. Esame dėkingi visiems.

Per dešimt metų stengėmės skleisti kuo daugiau gerų žinių apie tautinių bendrijų gyvenimą. Manome, kad Lietuvos žmonės, daugiau žinodami apie kitataučius, geriau supras jų kultūrą, tradicijas, papročius, o mūsų visuomenėje stiprės tolerancija, santarvė, pagarba įvairioms kultūroms.

Lučija BARTKIENĖ
Lietuvos televizijos laidos
„Labas“ redaktorė

Tautinės mažumos ir darbo rinka

Ką parodė tautinių mažumų atstovų integracijos į darbo rinką galimybių tyrimas

Gyventojų užimtumo tyrimo duomenimis, 2003 metais bedarbystė tarp tautinių mažumų atstovų buvo didesnė už vidutinį šalies vidurkį ir didesnė už nedarbą tarp lietuvių tautybės asmenų: bendras nedarbas - 12,4 proc., tarp lietuvių - 11,7 proc., rusų - 18,7 proc., lenkų - 13,9 proc., kitų tautybių asmenų - 15,3 proc. Neturintys darbo tautinių mažumų atstovai yra menkesnio išsilavinimo, neturi reikiamo profesinio pasirengimo. Dalis suaugusių kitataučių silpnai moka valstybinę kalbą. Nemokant valstybinės kalbos, sunkiau įgyti profesinį pasirengimą, susirasti darbą.

Sprendžiant tautinių mažumų integracijos į darbo rinką problemas, buvo pradėtas įgyvendinti EQUAL projektas „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“. Vystymo bendrija, kurios vadovaujantis partneris yra viešoji įstaiga Tautinių bendrijų namai, siekia tobulinti tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmą, stiprinti nevyriausybines organizacijas ir integruoti į politiką bei praktiką pasiteisinusius metodus. Kaip viena iš veiklų, siekiant šio tikslo, buvo tautinių mažumų atstovų integracijos į darbo rinką galimybių tyrimas Šalčininkų bei Vilniaus rajonuose. Tyrimas vyko 2006 m. kovo - liepos mėnesiais. Jame dalyvavo 606 tuo metu nedirbančių tautinių mažumų atstovų. Šiuose rajonuose dauguma gyventojų - kitataučiai. Šalčininkų rajone - 88,6 proc., iš jų lenkų - 79,5 proc., Vilniaus rajone - atitinkamai - 75,6 proc. ir 61,3 proc. Daugumą apklaustųjų sudarė lenkų tautybės asmenys (70,3 proc.).

Gyventojų sociologine apklausa buvo siekiama įvertinti tautinių mažumų padėtį darbo rinkoje. Dauguma apklaustųjų (72,2 proc.) nedirbo ilgiau nei 13 mėn., o net 47,2 proc.- darbo neturėjo 25 mėn. ir daugiau. Daugiausia ilgą laiką (daugiau kaip vienerius metus) nedirbančiųjų buvo tarp 50 m. ir vyresnio amžiaus asmenų. Dvejų metų nedarbo stažą turėjo net 33 proc. jaunų (iki 29 m.) apklaustųjų. Kaip neįsidarbinimo priežastis apklaustieji dažniausiai minėjo neturį galimybių susirasti darbo arti namų, siūlomą darbo užmokesį, nepakankamą lietuvių kalbos mokėjimą bei vyresnį amžių.

Apklausos laikotarpiu dauguma respondentų ieškojo darbo (78,9 proc.). Aktyviausi darbo paieškoje buvo vidurinį, pagrindinį ir pradinį su profesiniu mokymu išsilavinimą turintys asmenys iki 50 metų amžiaus. Nors daugelis apklaustųjų teigė ieškantys darbo, tačiau daug mažiau jų buvo užsiregistravę darbo biržoje - tik apie 50 proc. Tik 16,6 proc. respondentų buvo reikalingos profesinio konsultavimo paslaugos, o net 28,7 proc. jų apie tokio pobūdžio paslaugas nebuvo girdėję. Beveik pusė (47,9 proc.) apklaustųjų negalėjo atsakyti, ar jų rajone buvo pakankamai informacijos apie suaugusiųjų profesinio mokymosi, kvalifikacijos tobulinimo galimybes. Tyrime dalyvavę asmenys buvo palyginus gerai išsilavinę: 76,1 proc. jų turėjo vidurinį bei aukštesnį už vidurinį išsilavinimą, tačiau net 34,2 proc. apklaustųjų neturėjo profesinio pasirengimo. Tarp apklaustųjų asmenų, patenkintų savo turimu išsimokslinimu buvo nedaug - 31,5 proc., 33 proc. respondentų buvo nepatenkinti, o 35,5 proc. negalėjo pasakyti, ar jie yra patenkinti turimu išsilavinimu. Kaip pagrindinę savo nepasitenkinimo turimu išsilavinimu ar profesiniu pasirengimu priežastį daugelis nurodė silpną lietuvių kalbos mokėjimą (40,6 proc. atsakiusių).

Dauguma apklaustųjų, vieną kartą įgiję turimą išsimokslinimą, toliau niekur nesimokė (66,2 proc.). Nagrinėjant kliūtis, trukdančias respondentams tęsti mokslus, siekiant įgyti aukštesnį negu jų turimą išsilavinimą, paaiškėjo, jog dauguma apklaustųjų neturėjo lėšų toliau mokytis. Daugiau negu trečdalis (37,9 proc.), atsakiusių į klausimą, nurodė, jog toliau nesimokė, nes turėjo išlaikyti šeimą. Bloga tėvų materialinė padėtis trukdė toliau mokytis 20,2 proc. asmenų. 12,2 proc. - neturėjo lėšų apmokėti už profesinio mokymo (profesinės kvalifikacijos tobulinimo) kursus. 26 proc. apklaustųjų atsakė, kad jiems mokytis trukdė tai, kad silpnai mokėjo lietuvių kalbą. Norą mokytis toliau pareiškė 65,8 proc. respondentų. Labiausiai norėtų mokytis jokios profesinės kvalifikacijos neturintys apklaustieji. Jaunesni asmenys labiau nei pagyvenę pasirengę tęsti mokslus.

Pagrindinių kliūčių, trukdžiusių respondentams įgyti bendrąjį išsilavinimą, profesiją ar tobulinti kvalifikaciją, sąrašo viršūnėje buvo lėšų apmokėti profesinio mokymo ar kvalifikacijos tobulinimo išlaidas stygius (tokį atsakymą pasirinko 46,1 proc. visų apklausoje dalyvavusių asmenų). Antra pagal svarbą priežastis buvo ta, jog respondentai neturėjo galimybių mokytis arti gyvenamosios vietos (35,3 proc. apklaustųjų). Apklaustųjų manymu, sėkmingai jų integracijai į darbo rinką labiausiai trukdė tai, kad jie nemokėjo arba nepakankamai mokėjo valstybinę kalbą (55,2 proc.). Kitas svarbus faktorius, kuris trukdė dalyvauti darbo rinkoje, buvo informacinių technologijų nežinojimas ir kompiuterinis neraštingumas (31,6 proc.).

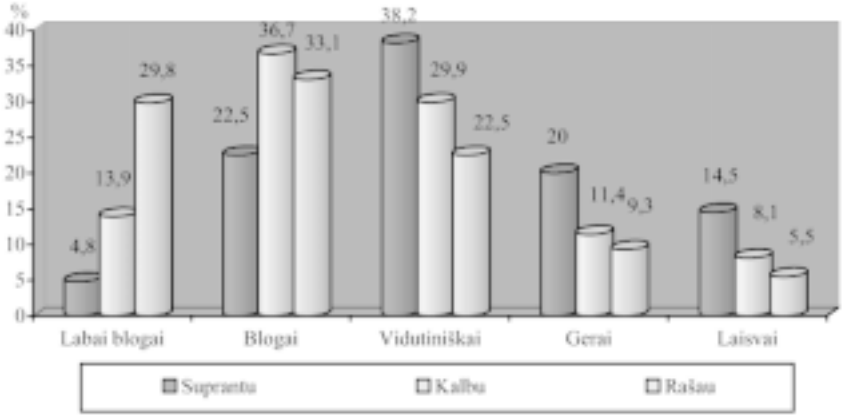
Daugumai respondentų, jų pačių vertinimu, kalbėti ir rašyti lietuviškai sekėsi blogai arba vidutiniškai. Geriausiai apklaustiesiems sekėsi suprasti lietuvių kalbą, prasčiausiai - rašyti. Tobulinti turimas

lietuvių kalbos žinias pageidavo 61,1 proc. respondentų. Labiausiai turimas lietuvių kalbos žinias norėjo tobulinti jauni (iki 29 m.) apklaustieji bei asmenys, turėję aukštąjį bei aukštesnįjį išsilavinimą. Paklausti apie galimybę mokytis lietuvių kalbos, dauguma respondentų atsakė, jog tokios galimybės neturi (69 proc.). Dalis respondentų manė, jog lietuvių kalbos kursų organizavimas būtų veiksminga priemonė, kuri padėtų pagerinti užimtumo situaciją. Kai kurie tokį atsakymą pateikę asmenys akcentavo, jog valstybinės kalbos kursai turėtų būti nemokami. Didelė dalis apklaustųjų teigė, jog darbo vietų kūrimas, ypač tiriamosiose teritorijose, galėtų padidinti tautinių mažumų atstovų užimtumą.

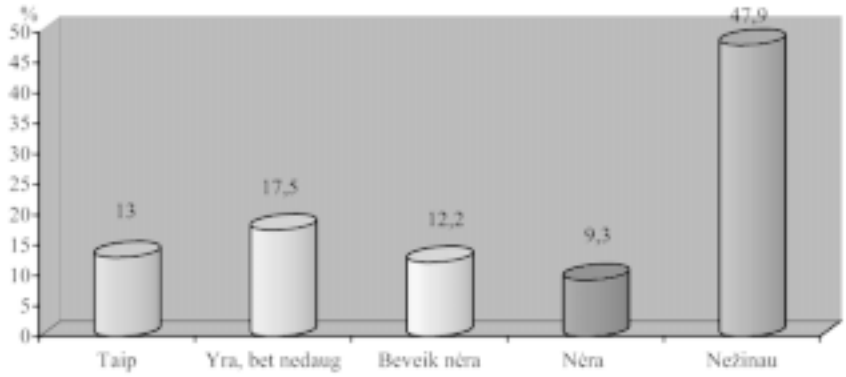
31 proc. apklaustųjų mano, jog nevyriausybinės organizacijos (NVO) galėtų teigiamai paveikti savo narių socialinę situaciją, taip pat ir įsidarbinant. Kaip pagrindinės priemonės, kuo galėtų prisidėti NVO, sprendžiant tautinių mažumų socialines problemas, minėtos šios: bendradarbiavimas su vietiniais darbdaviais organizuojant darbo muges, vietinės bendruomenės aktyvinimas, prieinama visiems informacija apie norinčius suteikti pagalbą bei galimus neformalios pagalbos būdus, neturinčių darbo nevyriausybinės organizacijos klientų įdarbinimas terminuotam darbui pačioje nevyriausybinėje organizacijoje. Atsižvelgiant į atliktos galimybių studijos rezultatus, tikslinga tobulinti tautinių mažumų grupių atstovų lietuvių kalbos žinias, profesinį pasirengimą, didinti profesinį bei teritorinį mobilumą, gerinti profesinį informavimą ir konsultavimą bei stiprinti nevyriausybinį sektorių.

Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL projekto „Tautinių mažumų integracijos į darbo rinką paramos mechanizmo sukūrimas ir išbandymas“ informacija. Daugiau informacijos apie projektą galite rasti http://www.tbn.lt bei gauti telefonu Vilniuje 8 5 2160408

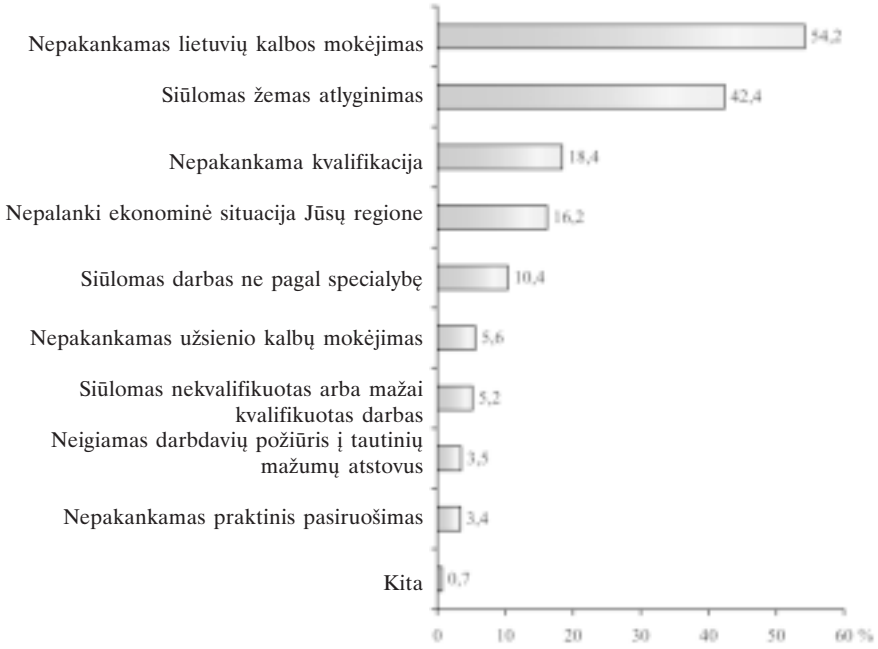
Atsakymų į klausimą „Įvertinkite savo lietuvių kalbos mokėjimo lygį“ pasiskirstymas (%)

Atsakymų į klausimą „Ar Jūsų rajone yra pakankamai informacijos apie suaugusiųjų profesinio mokymosi, kvalifikacijos tobulinimo galimybes?“ pasiskirstymas (%)

Atsakymų į klausimą „Su kokiomis pagrindinėmis problemomis, Jūsų nuomone, susiduria tautinių mažumų atstovai, norintys įsidarbinti?“ pasiskirstymas (%)

Paroda „Lietuvos totoriai - kariai“ Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejuje

Kovo 22 d. Kauno Vytauto Didžiojo Karo muziejuje atidaryta paroda „Lietuvos totoriai - kariai“. Šio muziejaus mokslininkai - istorikai teigia, kad tyrinėdami Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) karų istoriją, visur susiduria su totorių kariais, totorių kariniais junginiais.

Svarbiausia iš Aukso Ordos atvykusių totorių pareiga naujojoje tėvynėje buvo dalyvauti jos kariniuose žygiuose. Lietuvos didžiojo kunigaikščio pašaukti jie turėdavo atvykti į susirinkimo punktus su savo amunicija - žirgais, ginklais, pagaliau turtingesni - su savo būriais. Istorikų nuomone, tais laikais 70 proc. laiko vykdavo karinės akcijos ir tik 30 proc. - pertraukos tarp jų.

Totoriai dalyvaudavo gentiniu - teritoriniu principu sudarytuose daliniuose - vėliavose. XVI a. viduryje buvo sudarytos šešios istorinės LDK totorių vėliavos, kurios buvo vadinamos genčių pavadinimais: Naimanų, Jušinų, Jalairų, Kondratų, Barinų. Tik viena, Ulanų, vėliava pavadinta ne genties, bet Ordos aukštuomenės, kurios atstovai pagal kilmę galėjo vadintis kunigaikščio titulu. Totoriai turėdavo dalyvauti kariniuose žygiuose nemokamai, atitarnauti už gautą žemę. Vėliau po 1670 metų, totoriai sudarydavo Priešakinės sargybos pulkus, gaudami už tai atlyginimą kaip ir kiti kariai.

Todėl per visą Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės egzistavimo laikotarpį iki jos žlugimo 1794 metais totoriai dalyvavo visose be išimties šios valstybės karinėse kampanijose.

Vėliau, iki XIX amžiaus vidurio, pagrindiniu LDK totorių užsiėmimu buvo karjeros siekimas kariuomenėje. Prieš I Pasaulinį karą carinės Rusijos kariuomenėje tarnavo apie dvidešimt penkis generolus, kilusius iš LDK totorių. Tik nuo XIX amžiaus vidurio LDK totoriai pradėjo rinktis ir kitas profesijas.

Parodos iniciatorius - Vytauto Didžiojo Karo muziejaus direktoriaus pavaduotojas Arvydas Pociūnas, partneris - Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga. Eksponatus jai paskolino Vytauto Didžiojo karo muziejus bei Lietuvos nacionalinis muziejus. Prie ekspozicijos formavimo taip pat prisidėjo Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga. Kai kuriuos eksponatus paskolino totorių šeimos.

Atidarant parodą, kalbėjo Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktorius plk. ltn. dr. Gintautas Surgailis, Lietuvos Krašto apsaugos ministro patarėjas Kęstutis Kriščiūnas, Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas, Kauno musulmonų religinės bendruomenės pirmininkas, Kauno mečetės imamas Romas Jakubauskas. Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktoriaus pavaduotojas Arvydas Pociūnas apie LDK totorių dalinių karinę taktiką papasakojo lenkų kino filmo „Ponas Volodijovskis“ pavyzdžiu. Šiame filme istoriškai tiksliai pavaizduoti mūšiai, vykę Tvano laikotarpiu 1650 - 1670 metais.

Atidarymo metu koncertavo Kauno muzikinio teatro solistai Rita Preikšaitė ir Tomas Ladyga, akompanavo Beata Vingraitė- Andriuškevičienė bei Kauno technologijos universiteto ansamblis „Nemunas“.

Vėliau Arvydas Pociūnas pristatė susirinkusiems svečiams parodos ekspoziciją, pakomentavo eksponatus.

Parodoje demonstruojami du paveikslai: „Totoriai pas Vytautą“ (dail. Erikas Jeneris) ir „Chanas Tochtamyšas prašo pagalbos pas Vytautą“ (dail. Leonardas Kazokas). Eksponuojami totorių grandininiai šarvai, šalmai, krūtinės ir nugaros

šarvai, lankai, strėlės, ietys, kardai, šautuvai, pistoletai, balnai, kai kurie senoviniai dokumentai, litografijos iš totorių kariškių gyvenimo. Šiek tiek pademonstruota totoriškų šeimų herbų, liudijančių jų bajorišką kilmę, o taip pat atitinkami dokumentai. Patalpintos keleto totorių, tarnavusių nepriklausomos Lietuvos kariuomenėje 1920-40 metais, nuotraukos. Dauguma jų tarnavo 2-jojo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės ulonų pulke. Demonstruojama šio pulko kovinė vėliava ir ulono kepurė. Yra keletas eksponatų iš šių laikų karinių misijų Afganistane, kuriuose dalyvavo kapitonas R. Vilčinskas. Parodą puošia keletas religinio pobūdžio eksponatų.

Atidarant parodą dalyvavo Turkijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Oguz Ozge, Rusijos ambasados patarėjas kultūros klausimais A. Klim, Šventojo sosto nuncijus Peter Stephan Zurbriggen, monsinjoras Alfonsas Svarinskas, kariškiai, Kauno visuomenės veikėjai, o taip pat vietos totoriai.

Visiems dalyviams buvo įteiktas puikiai išleistas parodos katalogas.

Renginio pabaigoje visi dalyviai buvo pakviesti prie vaišių stalo, ant kurio, aišku, puikavosi ir tradicinis totorių šimtalapis.

Parodą nušvietė LTV laidos „Labas“ bei „Požiūris“.

Jonas RIDZVANAVIČIUS

Nuotraukose: parodos atidarymo metu. Kalba Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas. Parodos eksponatai.

„Marcišorul“ šventėje paminėtas kompozitoriaus E. Doga jubiliejus

Kasmet kovo pradžioje iš visos Lietuvos į Vilnių, į Tautinių bendrijų namus atvyksta bendrijos, jungiančios išeivius iš Moldovos ir Rumunijos, „Dačija“ nariai. Kovo 1-ąją moldavai ir rumunai švenčia tradicinę pavasario šventę „Marcišorul“. Šventėje visada dalyvauja ir kitų tautinių bendrijų atstovai, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento, Tautinių bendrijų namų darbuotojai, svečiai iš Rumunijos ir Moldovos ambasadų.

Livija Bulat, Laikinoji Moldovos Respublikos reikalų patikėtinė Lietuvoje, sakė: „Kovo mėnuo - tai naujo gyvenimo pradžia. Man asmeniškai ir, manau, visiems moldavams ir rumunams - tai optimizmo simbolis. Marcišorul - mažas, mielas amuletas, kurį dovanodami linkime svajonių išsipildymo, meilės ir laimės“.

Šiais metais bendrijos „Dačija“ pavasario šventė buvo skirta kompozitoriaus Eugen Doga 70-mečiui paminėti. Jis gimė 1937 kovo 1 d., o tai ir yra Marcišoro šventės pradžia.

E. Doga - Kišiniovo konservatorijos violončelės klasės, Moldovos muzikos akademijos absolventas - yra Moldovos Respublikos liaudies artistas, žymiausias šiuolaikinis moldavų kompozitorius.

Kompozitorius 2000 m. JAV buvo apdovanotas aukso medaliu „XX amžiaus žmogus“. Į klausimą „Kaip Jūs rašote muziką ?“ E. Doga atsako: „Muzika rašau greitai. Taip greitai, kad nepaprastai ilgai. Greitai - todėl, kad per 20 metų parašiau muziką dviem šimtams filmų. Ilgai - todėl, kad kiekvienas kūrinys reikalauja kūrybinių ieškojimų“.

Manau, kad Lietuvoje visi iš pirmųjų akordų atpažįsta E. Doga valsą iš kino filmo „Mano mielas ir švelnus žvėris“, kurį 1978 metais moldavų režisierius Emilis Loteanu pastatė pagal A. Čechovo pjesę „Drama medžioklėje“. Šis valsas grojamas šokių studijose, festivaliuose, įvairiuose renginiuose.

E. Doga rašė muziką kino filmams įvairių šalių režisierių prašymu. Jis žinomas Prancūzijoje, Japonijoje, Azerbaidžane, Kinijoje, Rusijoje ir kitose šalyse.

Mūsų bendrija turėjo galimybę susitikti su maestro 1995 metais, kai jis dalyvavo Vilniaus tarptautiniame kino forume. Mes visi dalyvavome jo kūrybiniame vakare, kuris vyko tuometiniuose Menininkų rūmuose. Dabar tai Prezidentūros Baltoji salė.

2007-ieji metai Moldovos Respublikoje paskelbti E. Doga metais. Šių metų vasario 20 d. akademikui, Valstybinės premijos laureatui, liaudies artistui E. Doga buvo suteiktas Kišiniovo garbės piliečio vardas.

Šventėje dalyvavo muzikologas, Lietuvos radijo laidos „Likimai“ autorius ir vedėjas Viktoras Gerulaitis. Jis išsamiai papasakojo apie E. Doga gyvenimą ir kūrybą. Visi dalyviai klausėsi kompozitoriaus valsų, dainavo jo dainas bei deklamavo eilėraščius. Viktoras Gerulaitis savo kalbą baigė žodžiais: „Eugen Dogos muzika priglaudžia ir paguodžia. Šiais laikais, o ir visais laikais tai yra labai, labai daug“.

Visi bendrijos „Dačija“ nariai ir svečiai linkėjo gerbiamam kompozitoriui stiprios sveikatos ir kūrybinės energijos, kad ir toliau savo kūryba džiugintų muzikos mylėtojus.

Lučija BARTKIENĖ
Bendrijos „Dačija“ pirmininkė

I Pasaulio azerų ir turkų išeivijos organizacijų vadovų forumas

Kovo 9 d. Baku įvyko I Pasaulio azerbaidžaniečių ir turkų išeivijos organizacijų vadovų forumas, kuriame dalyvavo 513 delegatų ir svečių iš 48 pasaulio valstybių. Didžiausios delegacijos atvyko iš Turkijos,Vokietijos, JAV, Rusijos, Ukrainos, Švedijos, Olandijos, Rumunijos, Norvegijos. 23 delegatai atstovavo Irako tiurkų, 14 - tiurkų meschetinų, 5- Šiaurės Kipro turkų bendruomenėms. Kartu su Azerbaidžano ir Turkijos vyriausybių bei parlamentų nariais Forume dalyvavo Latvijos, Estijos, Lietuvos, Ukrainos, Liuksemburgo, Bulgarijos, Kazachstano, Kirgizstano, Uzbekistano parlamentų ir vyriausybių atstovai.

Lietuvai šiame Forume atstovavo Seimo Pirmininko pavaduotojas Gintaras Steponavičius, Prezidento patarėja dr. Halina Kobeckaitė (ji atstovavo ir tiurkiškajai Lietuvos karaimų bendruomenei), Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas, užsienio reikalų ministro pavaduotojas Darius Jurgelevičius. Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijai atstovavo jos pirmininkas Mahiras Gamzajevas ir valdybos narė Adilė Efendi. Į Forumą buvo pakviestas ir kitos tiurkiškos bendruomenės atstovas - Lietuvos totorių organizacijų sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas.

Forumo išvakarėse įvyko Azerbaidžano Užsienio reikalų ir Ekonominės plėtros ministerijų organizuotas renginys „Azerbaidžanas šiandien ir rytoj“, kuriame dalyvavo ir Lietuvos Respublikos delegacija. Šiame susitikime buvo kalbama apie Azerbaidžano iniciatyvą Pietų Kaukazo regione įgyvendinti ekonominius projektus, Azerbaidžano ekonominius pasiekimus. Dalyviai buvo išsamiai informuoti apie sudarytas sąlygas investicijoms ir kitų šalių įmonių galimybes dirbti Azerbaidžane. Šio susitikimo metu įvyko dr. H. Kobeckaitės ir A. Petrausko pokalbiai su Azerbaidžano Respublikos užsienio reikalų ir ekonominės plėtros ministrais Elmaru Mamedjarovu ir Heidaru Babajevu.

Kalba Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas

Prieš prasidedant Forumui, delegatai ir dalyviai aplankė Garbės alėją ir padėjo gėlių ant buvusio valstybės vadovo Heidaro Alijevo bei už Azerbaidžano nepriklausomybę žuvusiųjų kapų.

Forumas prasidėjo Prezidento H. Alijevo vardu pavadintuose Respublikos rūmuose. Buvo pademonstruotas trumpas filmas „Tiurkų pasaulio vienybė“. Po to kalbėjo Azerbaidžano Respublikos Prezidentas Ilham Alijev, Turkijos Respublikos Ministras Pirmininkas Radžab Tajib Erdogan ir Šiaurės Kipro lyderis Mehmet Ali Teliat. Sveikinimo žodžiais į Forumo dalyvius kreipėsi Kazachstano ambasadorius prie UNESCO rašytojas Olžas Suleimenov, Uzbekistano Respublikos internacionalinio kultūros centro direktorius Nasridin Muhammadijev, Latvijos Respublikos visuomenės integracijos ministras Oskars Kastens, Kirgizstano Respublikos Prezidento patarėjas Bolodtbek Šamsijev, Estijos Respublikos tautinių santykių ministras Paul Erik Rummo. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko Gedimino Kirkilo sveikinimo raštą Forumo dalyviams lietuvių ir rusų kalbomis perskaitė A. Petrauskas (sveikinimo tekstas spausdinamas žemiau).

Vėliau Forumas savo darbą tęsė viešbučio „Park inn“, kuriame buvo apgyvendinta ir Lietuvos delegacija, konferencijų salėje. Į dalyvius kreipėsi Liuksemburgo Parlamento deputatas Žaklv Henkes, Turkijos Milli Medžliso deputatas Dursun Akdemir. Kalbėjo ir mūsų delegacijos nariai G.Steponavičius, H.Kobeckaitė, A.Petrauskas. Forume pasisakė Makedonijos, Ukrainos, JAV, Rusijos ir kitų šalių tiurkų bendruomenių vadovai.

Po svarstymo Forumas priėmė „Azerbaidžaniečių ir turkų išeivijos organizacijų bendros veiklos strategiją, „Baku deklaraciją“, „Kreipimąsi į tiurkų tautas“, „Kreipimąsi dėl Armėnijos ir Azerbaidžano bei Kalnų Karabacho konflikto į pasaulio visuomenę, tarptautines organizacijas, užsienio valstybių parlamentus, valstybių ir vyriausybių vadovus“ bei deklaraciją, susijusią su 1915 metų įvykiais Turkijos teritorijoje. Buvo išrinkta ir patvirtinta Pasaulio azerbaidžaniečių ir turkų išeivijos organizacijų koordinacinė taryba, į kurią buvo išrinktas ir Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos pirmininkas Mahiras Gamzajevas

Vakare Azerbaidžano Respublikos Prezidentas Ilhamas Alijevas Forumo delegatams ir svečiams „Giuliustano“ rūmuose surengė oficialų priėmimą, kuriame dalyvavo ir Turkijos Respublikos Ministras Pirmininkas R.T. Erdogan bei Šiaurės Kipro lyderis M. A. Teliat su žmonomis. Prėmime kalbėjo AR Prezidentas Ilham Alijev, vyko Azerbaidžano tautinių šokių ir dainų atlikėjų koncertas.

Pasibaigus Forumui, Baku įvyko II Europos azerbaidžaniečių kongreso suvažiavimas, kuriame dalyvavo 139 delegatai iš daugiau nei 30 Europos šalių atstovaujančių 84 azer-

baidžaniečių išeivijos organizacijoms. Europos azerbaidžaniečių kongreso prezidentas Baheddin Kaja perskaitė ataskaitinį pranešimą. Suvažiavime buvo aptarti ir priimti svarbūs dokumentai, susiję su tolesne Europos šalyse veikiančių azerbaidžaniečių bendrijų veikla, buvo išspręsti organizaciniai klausimai, išrinktas naujas Kongreso prezidentas, kuriuo tapo Rusijos azerbaidžaniečių kongreso viceprezidentas Natik Agamirov. Išrinktas Kongreso pirmasis viceprezidentas ir viceprezidentai, atstovaujantys kiekvienai šaliai. Buvo išrinkta Centrinė taryba ir Vykdomasis komitetas iš 27 narių. Vienu iš Europos azerbaidžaniečių kongreso viceprezidentų buvo patvirtintas Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos pirmininkas Mahiras Gamzajevas. Suvažiavimo metu H. Kobeckaitei buvo įteikta Europos azerbaidžaniečių kongreso Gobustan premija už nuopelnus tiurkų kultūrai ir jos sklaidai.

Atsiradus laisvai valandėlei, Lietuvos Respublikos delegacijos nariai nepraleido progos pabuvoti Baku senamiestyje, apžiūrėti istorines vietoves bei architektūros paminklus, užsukti į liaudies meistrų dirbtuves, apsilankyti rytietiškame turguje, pasigėrėti įvairiaspalviais kilimais, paragauti arbatos bei rytietiškų skanėstų Baku senamiesčio užeigose, įrengtose iš Rytų į Vakarus ėjusio šilko kelio karavanų poilsiavietėse. Apžiūrėjome pastatus, istoriškai susijusius su lietuvių veikėjų ir išeivių iš Lietuvos vardais.

Kalba Azerbaidžano valstybinio komiteto išeivijos reikalams pirmininkas Nazim Ibrahimov

Vakare Azerbaidžano Valstybinio komiteto išeivijos reikalams pirmininkas Nazim Ibrahimov svečių namuose „Izmir“ surengė iškilmingą priėmimą, kurio metu įvyko ir įspūdingas meno meistrų koncertas.

Kitą dieną Lietuvos Respublikos delegacija per Vieną grįžo į Vilnių.

Mahiras GAMZAJEVAS
Lietuvos azerbaidžaniečių
bendrijos pirmininkas

Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas

Vilnius, 2007 m. kovo 6 d.

Gerbiamas Prezidente, ponios ir ponai,

Nuoširdžiai sveikinu Pasaulio azerbaidžaniečių ir turkų išeivijos organizacijų vadovų forumo dalyvius ir svečius. Linkiu azerbaidžaniečių tautai ir valstybei gerovės, stabilumo, saugumo ir klestėjimo. Esu įsitikinęs, kad nepaisant atstumo tarp mūsų šalių, Lietuvos ir Azerbaidžano ryšiai ateityje taps dar dinamiškesni ir įvairiapusiškesni.

Mūsų šalies žmones, skirtingus savo kalba, religija, tradicijomis, jungia Lietuvos valstybė, vienija bendras tikslas - demokratinės visuomenės stiprinimas. Visais laikais Lietuvai buvo svarbu išsaugoti savo tautinių mažumų tapatumą, užtikrinti tarp etninių santykių darną. Ir šiandien šalyje gyvuoja tiurkų etninės bendrijos - totoriai ir karaimai, šaknimis ir siela daugiau kaip 600 metų įaugę į Lietuvos žemę. Malonu pažymėti, kad Atgimimo pradžioje susikūrusi Lietuvos azerbaidžaniečių bendrija aktyviai prisidėjo prie to, kad Lietuva atkurtų Nepriklausomybę ir sugrįžtų į demokratinių Europos valstybių šeimą.

Tikiu, kad šis forumas sutelks Lietuvos tiurkų bendrijas bendrai veiklai, skatins toliau išsaugoti savo tautines vertybes, praturtinant Lietuvos kultūrą, padidins šių bendrijų vaidmenį šalies pilietinės visuomenės raidos procesuose ir tiesiant naujus bendravimo tiltus tarp jų istorinių Tėvynių ir Europos Sąjungos.

Linkiu šiam forumui sėkmingo darbo, o azerbaidžaniečių ir turkų išeivijai- naujų kūrybinių sumanymų, pasiryžimo tęsiant pradėtus darbus. Tegul gimtoji kalba, tiurkų kultūra Jums visada lieka dvasios stiprybės ir vienybės šaltiniu.

Pagarbiai,

Gediminas Kirkilas

VI Lietuvos tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalis „Vaivorykštė“ Visagine

Balandžio 21 - 22 d. pirmą kartą Visagine vyko VI Lietuvos tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalis. Pagrindinė festivalio idėja - ugdyti vaikų ir jaunimo toleranciją, pagarbą kitų tautų bendrijų, gyvenančių Lietuvoje, kultūrai ir kalbai, plėsti įvairių tautybių moksleivių bendravimo ratą. Šio festivalio rėmėjai - Švietimo ir mokslo ministerija, Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Visagino savivaldybė.

Idėja rengti sekmadieninių mokyklų festivalius vis kitame mieste sklandė jau seniai, tačiau galutinis sprendimas buvo priimtas pernai. Tautinių mažumų ir išeivijos departamento specialistai, pasitarę su sekmadieninių mokyklų vadovais, vieningai nusprendė išplėsti festivalio ribas. Tokiu būdu atsirado galimybė susipažinti su vis naujais Lietuvos miestais ir miesteliais bei tautinių mažumų sekmadieninėmis mokyklomis, o renginio organizatoriams pristatyti jas iš arčiau. Tai buvo nelengva užduotis, nes organizuojant respublikinį renginį reikia didelio pasiruošimo, patirties. Buvo konsultuojamasi su ankstesniaisiais organizatoriais, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento specialistais, mokytojais, dalyvavusiais sekmadieninių mokyklų festivaliuose.

Į Visaginą suvažiavo sekmadieninių mokyklų mokiniai iš įvairių Lietuvos miestų: Alytaus, Jonavos, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Švenčionių, Vilniaus, Trakų. Dalyvavo ir Visagino tautinių kultūrų centro „Gimtoji mokykla“ mokiniai. Jie ne tik pristatė savo koncertinę programą, bet ir rūpinosi svečių laisvalaikiu. Šiam renginiui Tautinių kultūrų centro mokytojai, mokiniai, tautinių bendrijų atstovai ruošėsi kruopščiai ir atsakingai. Kiekvienas buvo atsakingas už patikėtą sritį ir savo pareigas vykdė nuoširdžiai. Vieni buvo atsakingi už maitinimą, kiti - apnakvyndinimą, treti - scenos papuošimą, kiti rengė ekskursijas ir t.t.

Visagino mieste surengti festivalį nuspręsta neatsitiktinai. Tautinių kultūrų centro „Gimtoji mokykla“ - viena iš anksčiausiai įkurtų Lietuvoje. Todėl pradėti tradiciją rengti festivalius vis kitame Lietuvos mieste patikėta visaginiečiams.

Tai buvo neįprastas renginys miesto gyventojams - daugelis stebėjosi, kad tiek daug įvairių tautybių mokinių iš visos Lietuvos rūpinasi savo kalbos ir kultūros išsaugojimu, tradicijų palaikymu. Festivalio programa kaip visada buvo nepaprastai

įdomi ir įvairi: persipynė dainos, šokiai, tautosaka. Skambėjo poezijos eilės ir dainos armėnų, baltarusių, karaimų, lenkų, rusų, totorių, ukrainiečių, vokiečių kalbomis. Buvo galima pasigrožėti tautiniais karaimų, totorių šokiais, pamatyti mini spektaklį pasakos motyvais. Visus džiugino Visagino miesto vaikų folkloro kolektyvų „Jovaras“, „Tanočak“ ir „Žavoronok“ pasirodymai.

Vienas iš naujų festivalio akcentų buvo amatai. Visagino vaikų kūrybos namų meistrų klasės pristatė tautodailės dirbinių parodą, supažindino su jų gaminimo technologija. Daugelis dalyvių turėjo galimybę patys pasigaminti vieną ar kitą suvenyrą ir parsivežti namo. Tautodailininkai taip sužavėjo svečius, kad buvo pakviesti dalyvauti ir kitame festivalyje.

Per dvi dienas nuoširdus bendravimas, dalijimasis kūrybine patirtimi, dvasine šiluma, grožiu ir gerumu dar kartą parodė, kad tokie festivaliai būtini. Jie suartina kartas, moko tolerancijos, padeda geriau pažinti vieniems kitus, sudaro sąlygas vaikų ir jaunimo kūrybinei raiškai, skatina palaikyti jaunosios kartos siekius išsaugoti tradicijas.

Jolanta BARTKUNIENĖ
Visagino tautinių kultūrų centro
direktorė

Nuotraukose: festivalio akimirkos

Markučiuose, kur Puškinas...

Prašytume trumpai apibūdinti šio unikalaus muziejaus istoriją.

Literatūrinis A. Puškino muziejus įkurtas Vilniaus priemiestyje, Markučiuose, buvusio Markučių dvaro gyvenamajame name.Markučiai istoriniuose šaltiniuose minimi nuo XIV a., kai jie priklausė didiesiems Lietuvos kunigaikščiams ir įvairioms didikų giminėms: Kiškoms, Čapskiams, Chodkevičiams bei jų dvarų valdytojams ir nuomininkams. 1867 m. Markučius nupirko generolas inžinierius Aleksejus Melnikovas ir čia pastatydino medinį dviejų aukštų vasarnamį. 1875 m. A. Melnikovo dukrai ištekant už gvardijos poručiko Vasilijaus Moškovo, Markučių dvarą su jam priklausiusiais 270 ha žemės A. Melnikovas atidavė dukteriai kaip kraitį. 1877 m. pora išsiskyrė. 1880 m. Sankt Peterburge Varvara susipažino su poeto A. Puškino jaunesniuoju sūnumi Grigorijumi Puškinu. 1899 m. Grigorijus ir Varvara Puškinai, pardavę Michailovskojė dvarą Rusijos Imperatoriškajai Akademijai, persikėlė gyventi į Markučius. Čia jie atsivežė ir kai kuriuos asmeninius poeto A. Puškino daiktus. Namą, kuris iki to laiko buvo vasarnamis, Puškinai pritaikė gyventi ir žiemą. Grigorijus Puškinas mirė 1905 m., Varvara Puškina - 1935 m. Prieš mirtį ji paliko testamentą, kuriame rašė, kad Markučių sodybos gyvenamasis namas negali būti parduotas ar išnuomotas, kad čia turi būti saugomas didžiojo poeto A. Puškino atminimas ir kad Markučių sodyba visuomet turi tarnauti kultūros ir švietimo tikslams. Savo testamento vykdytoju V. Puškina paskyrė Vladimirą Nazimovą, kuris toliau rūpinosi Markučių dvaro reikalais. 1940 metais buvo nuspręsta Markučiuose įkurti muziejų. 1948 metais muziejus atvėrė duris lankytojams.

Kas sudaro muziejaus ekspoziciją?

Literatūrinį A. Puškino muziejaus ansamblį sudaro buvęs dvaro gyvenamasis namas, 18 ha parkas su tvenkiniais, šeimyninės kapinaitės ir šv. Varvaros koplyčia, skulptoriaus B. Vyšniausko sukurtas paminklas A. Puškinui.

Neseniai literatūrinio Aleksando Puškino muziejaus direktore paskirta Tatjana Michniova, laimėjusi konkursą į šias pareigas.

Tatjana Michniova - žinoma Lietuvos rusų bendruomenės veikėja. Ji yra Lietuvos rusų visuomeninių organizacijų koordinacinės tarybos atsakingoji sekretorė, Lietuvos rusų kultūros fondo pirmininkė, Tautinių bendrijų tarybos narė.

Mes paprašėme Tatjaną Michniovą papasakoti muziejaus įsteigimo istoriją, apie jo ekspozicijas, kultūrinę - švietėjišką veiklą.

O ar gausi muziejaus memorialinė ekspozicija?

Šią ekspoziciją sudaro šeši autentiškai apstatyti XIX a. pabaigos kambariai. Juose eksponuojami baldai, papuošti Puškinų giminės herbais ir Varvaros Puškinos monogramomis. Lankytojai čia taip pat gali pamatyti Markučių dvaro ir šeimyninių Grigorijaus ir Varvaros Puškinų fotografijų, vieną iš 24 jubiliejinių, 1876 m. Peterburge pagamintų „Becker“ firmos rojalių, didelį biliardo stalą, nepaprasto grožio apvalių žalių koklių olandiško stiliaus krosnį, nemažai tuometinių namų apyvokos daiktų ir dailės kūrinių. Valgomajame išlikęs autentiškas mozaikinis parketas. Šioje ekspozicijoje saugoma 21 A. Puškino knyga iš 34 išleistų, esant poetui gyvam. Be to, muziejaus rinkinį sudaro didelė biblioteka, nuotraukos, laiškai, laikraščiai bei žurnalai.

Kaip muziejuje pristatytas poeto gyvenimas ir kūryba?

Tam skirta speciali ekspozicija. Ji pasakoja apie pagrindinius poeto gyvenimo momentus. Lankytojai čia gali plačiai susipažinti su metais, kuriuos poetas praleido Carskoje Selo licėjuje, tremtyje Rusijos pietuose, Michailovskojėje, Boldine. Pasakojama ir apie vedybas su pirmąja Maskvos gražuole Natalija Gončarova, poeto dvikovą ir mirtį.

Poetas, kaip žinoma, nėra buvęs Lietuvoje. Kas eksponuojama ekspozicijoje „A. Puškinas ir Lietuva“?

Ekspozicijos vitrinose eksponuojami A. Puškino kūrinių vertimai į lietuvių kalbą, pasakojama apie tų vertimų istoriją, poeto kūrybos tyrinėtojų darbus, Lietuvos teatruose poeto kūrinių temomis pastatytus sceninius veikalus, lietuvių dailininkų iliustracijas A. Puškino kūriniams. Itin įdomus eksponatas - 1902 m. Suvalkuose išleista A. Puškino „Pasaka apie žuvininką ir žuvelę“, išspausdinta dviem kalbomis: rusų ir lietuvių - rusiškomis raidėmis. Artimiausiu metu ekspoziciją numatyta papildyti. Joje bus plačiau papasakota apie A. Puškino kūrinių temomis sukurtus sceninius pastatymus Lietuvos teatruose, pristatyti Lietuvos operos ir baleto teatre sukurtos operos „Borisas Godunovas“ sceniniai rūbai.

Muziejus - tai ne tik eksponatai, tolimų epochų liudininkai, bet ir šiandieninis gyvenimas, kultūrinė, šviečiamoji veikla. Ką daro muziejus šioje srityje?

Be abejo, tai svarbi mūsų darbo dalis. Muziejuje nuolat rengiamos dailės, literatūros, fotografijos, numizmatikos, taikomojo meno ir kitos parodos. Rengiame ir kilnojamas parodas. Be to, mes teikiame nemažai vadinamųjų papildomų paslaugų. Audiovizualinių priemonių salėje sudaryta galimybė lankytojams susipažinti su A. Puškino kū-

rinių temomis sukurtomis ekranizacijomis ir muzikiniais kūriniais, pasižiūrėti dokumentinę video medžiagą apie poeto atminimo puoselėjimą Lietuvoje. Muziejuje yra sąlygos rengti literatūros pamokas ir temines paskaitas. Ekskursijos organizuojamos diferencijuotai, pagal amžiaus grupes ir temas.

Kokie Jūsų, kaip naujos muziejaus vadovės, artimiausi planai? Kas įdomaus laukia muziejaus lankytojų šiais metais?

Muziejaus lankytojus galima suskirstyti į kelias kategorijas. Pirmoji - tai moksleiviai, kuriuos į muziejų atveda mokytojai. Jie susipažįsta su Puškinų giminės likimu, namo, kuriame apsigyveno didžiojo rusų poeto sūnus, istorija. Savarankiškai, grupėmis ateina studentai. Jų interesas platesnis. Juos jaudina ne tik istoriniai faktai, bet ir pati namo atmosfera, jo interjeras, praėjusios XIX amžiaus epochos buitis.

Į muziejų ateina tie, kurie kažkada vaikystėje čia buvojo. O dabar jie atveda savo vaikus ir anūkus. Tradiciškai, muziejų lanko turistai. Neseniai buvo atvykę svečiai iš Australijos ir Malaizijos. Tokius svečius traukia rusų poeto vardas, jo pasaulinė šlovė.

Šiandien rengiame naujus projektus moksleiviams. Tai seminarai kaip išsaugoti rusų kultūrinį paveldą Lietuvoje, teatrų festivalio programa A. Puškino kūrinių motyvais. Tai rusų romanso ir rusų poezijos vakarų programa. Draugaujame su jaunaisiais Vilniaus poetais.

Norime, kad muziejus patenkintų visų, kurie nusprendė jį aplankyti, interesus. Tam mus įpareigoja šeimininkės Varvaros Puškinos priesakas.

Baigdama kviečiu visus apsilankyti mūsų muziejuje. Markučiuose gražu visais metų laikais. Parkas, dvelkiantis ramybe, tvenkiniai nuteikia labai maloniai, lyriškai. Be susipažinimo su muziejumi, čia galima gerai pailsėti, pasisemti dvasinių jėgų, prisiliesti prie amžinųjų vertybių. A. Puškino genijus priklauso visai žmonijai, vadinasi, ir Lietuvai. Mes galime didžiuotis turėdami tokį muziejų.

Kalbėjosi Jonas RUMŠA

Nuotraukose: Tatjana Michniova. A. Puškino literatūrinis muziejus Markučiuose.

Literatūrinio A. Puškino muziejaus adresas: Subačiaus g. 124, Vilnius, telef./faksas (8~5) 260 0080.

Svetainė internete: www.vilniausmuziejai.lt

Ekspozicijos lankymo laikas: trečiadieniais - sekmadieniais 10.00 val. - 17.00 val.

Ateityje asmenvardžiuose gali puikuotis raidės q, w ir x

Vardų ir pavardžių įstatymo projektą parengusi darbo grupė Vyriausybei siūlo valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų sudaromuose ir išduodamuose dokumentuose vardus ir pavardes leisti rašyti ne tik lietuviškais, bet ir kitais lotyniško pagrindo rašmenimis. Jei Vyriausybė ir Seimas pritars šiam siūlymui, asmenvardžiai, kuriuose yra, pavyzdžiui, raidės q ar w, bus rašomi nekeičiant šių raidžių į lietuviškas k ir v.

„Įstatymo tikslas - kad pavardė būtų rašoma tokia, kokia iš tiesų yra, o ne keičiama. Jeigu lenkišką pavardę perrašome lietuviškais rašmenimis, iš esmės ji yra iškraipoma. Pavardė turi būti rašoma tokia, kokia ji yra atitinkamoje kalboje“, - DELFI aiškino Teisingumo ministerijos valstybės sekretorius Paulius Koverovas.

„Vienos kalbos rašmenis pakeitus kitos kalbos rašmenimis iš esmės pakeičiama žmogaus tapatybė. Atsižvelgiant į tai, kad Europos Sąjungos gyventojai nuolat keliauja, ilgiau ar trumpiau gyvena ir dirba vis skirtingose šalyse, toks pavardžių perrašinėjimas kelia daug keblumų“, - sakė įstatymo projektą rengusios darbo grupės narė, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininko pavaduotoja Jūratė Palionytė.

Anot jos, pagal iki šiol galiojantį 1991 m. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos nutarimą piliečio pase vardai ir pavardės rašomi lietuviškais rašmenimis, nors viename iš nutarimo punktų numatyta galimybė asmenų, turėjusių kitos valstybės pilietybę, vardus ir pavardes rašyti taip, kaip parašyta tos valstybės išduotame dokumente.

Įstatymo projekte kalbama tik apie lotyniškąjį raidyną - slaviškus ar kitokius nelotyniškus rašmenis vartojančios šalys yra patvirtinusios oficialias savo asmenvardžių perrašos lotyniškais rašmenimis taisykles ir savo piliečių pasuose nurodo ir lotynišką asmenvardžių formą.

Tačiau įstatymo priėmimui koją gali pakišti 1999 m. Konstitucinio Teismo sprendimas, pagal kurį asmens vardas ir pavardė piliečio pase turi būti rašomi valstybine kalba.

Mindaugas JACKEVIČIUS

Pakeliui į mokyklą - su lietuvių kalba

Tautinių bendrijų namuose įvyko mokomosios lietuvių kalbos programos kitakalbiams „Pakeliui į mokyklą“ sutiktuvės. Mokomosios programos autoriai - lietuvių kalbos mokytoja metodininkė vilnietė Aušra Pakalkienė ir Tautinių mažumų ir išeivijos departamento Tautinių mažumų skyriaus Rytų Lietuvos poskyrio vedėjas, taip pat lituanistas Alfonsas Kairys. Kompaktinėje plokštelėje patrauklia forma išdėstyta 20 temų, reikalingų kasdieniniam mokytojo ir mokinių bendravimui. Ji skirta priešmokyklinio ugdymo ir pradinių klasių mokiniams, kuriems lietuvių kalba nėra gimtoji.

Sutiktuvėse dalyvavę Rytų Lietuvos rajonų ir Vilniaus apskrities viršininko administracijos pavaldumo mokyklų pradinių klasių ir priešmokyklinio ugdymo grupių mokytojai palankiai įvertino naują mokymo priemonę. Gerų atsiliepimų apie ją gauta ir iš Rytų Lietuvos ugdymo įstaigų.

Mokomosios programos išleidimą finansavo Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Tai jau antroji departamento išleista priemonė mokytis lietuvių kalbos. Prieš kurį laiką buvo išleista kompaktinė plokštelė „Popietė su lietuvių kalba“, skirta romų vaikams.

Jonas RUMŠA

Nuotraukoje: (iš kairės) mokomosios programos autoriai Alfonsas Kairys ir Aušra Pakalkienė. Kalba Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė

Mokslinė studija apie tautines mažumas*

Naujos knygos

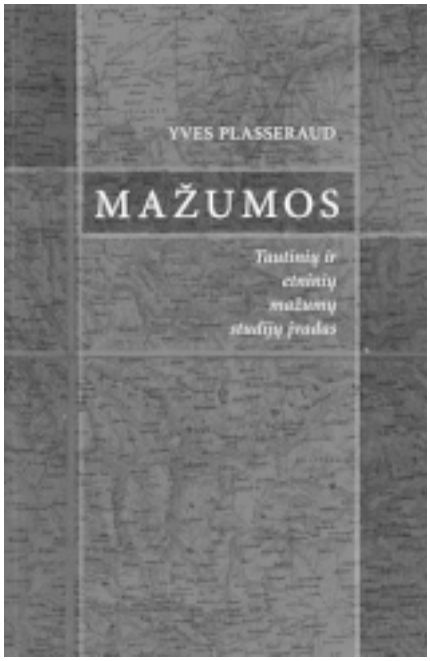
Praėjusių metų pabaigoje šalies knygynuose pasirodė Y. Plasseraud'o knyga „Mažumos. Tautinių ir etninių mažumų studijų įvadas“.

Yves Plasseraud'as - tarptautinės teisės konsultantas, nuo 1994 metų - Mažumų teisių grupės (GDM) prezidentas. Keleto veikalų ir daugelio straipsnių mažumų padėties ir jų teisių klausimais autorius. 2001 ir 2005 metais Vilniaus universitete mokslininkas skaitė paskaitų ciklą apie Europos mažumas. Gyvena Paryžiuje.

Lietuvos leidyklos nelepina skaitytojų literatūra apie tautines mažumas, o tokio turinio knyga lietuvių kalba aplamai pasirodė pirmą kartą. Knygoje supažindinama su mažumų problematika, pateikiama gausybė istorinių ir šiuolaikinių pavyzdžių iš viso pasaulio, pristatomos tarptautinės organizacijos ir svarbiausios įstatyminės nuostatos mažumų klausimu. Skirtingai interpretuojamas pats mažumos terminas. Autorius aptaria mažumos termino daugiareikšmį pobūdį ir prigimtį. Bandant tipologizuoti mažumų situacijas, išskiriamos religinės, kalbinės, tautinės, etninės kultūrinės mažumos.

Paskutinis, mums ypač aktualus, skyrius pavadintas „Lietuvos daugiakultūrinis palikimas. Tarp praeities ir dabarties“.Y. Plasseraud'as, gyvendamas Lietuvoje 2001 ir 2005 metais, stebėdamas šalies gyvenimą, papildė savo knygą būtent šiuo skyriumi. Jame autorius aprašo visas gyvenusias ir šiandien Lietuvoje gyvenančias tautines bendrijas.

*Yves Plasseraud. Mažumos. Tautinių ir etninių mažumų studijų įvadas. Vilnius, „Apostrofa“, 2006, 196 p. Iš anglų kalbos vertė Algirdas Kraučiukas ir Andrius Konickis.

Knygos viršelis

TAUTINIŲ MAŽUMŲ IR IŠEIVIJOS DEPARTAMENTO PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS GENERALINIS DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS DĖL KASMETINĖS NOMINACIJOS „UŽ TAUTINĘ TOLERANCIJĄ“ STEIGIMO IR NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2006 m. rugsėjo 14 d. Nr. V-113 Vilnius

Vykdydamas Tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę 2005 - 2010 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl tautinių mažumų integracijos į Lietuvos visuomenę 2005 - 2010 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 93-3403), įgyvendinimo priemonių 5.9 punkto nuostatą:

1. S t e i g i u kasmetinę nominaciją „Už tautinę toleranciją“.

2. T v i r t i n u nominacijos „Už tautinę toleranciją“ nuostatus (pridedama).

Generalinis direktorius Antanas Petrauskas

NOMINACIJOS „UŽ TAUTINĘ TOLERANCIJĄ“ NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Nominaciją „Už tautinę toleranciją“ už tautinės tolerancijos skatinimą ir propagavimą visuomenės informavimo priemonėse steigia ir organizuoja Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau - Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas). Nominacija laimėtojui (-ams) paskiriama konkurso būdu.

2. Nuostatai reglamentuoja konkurso tikslus, uždavinius ir rengiamų darbų reikalavimus.

3. Nominacija „Už tautinę toleranciją“ siekiama:

3.1. išrinkti ir pagerbti savitumą, pakantumą tautinėms bendrijoms, tolerancijos sklaidą, skatinančių kovoti su tautine, rasine diskriminacija straipsnį, radijo, televizijos laidą ir jo (-s) autorių (-ius), savo darbą publikavusį (-ius) Lietuvos ir užsienio visuomenės informavimo priemonėse, ir skatinti jį (juos) tęsti bei aktyvinti šią veiklą;

3.2. skatinti visuomenės narius būti tolerantiškais kitų tautinių grupių ir asmenų atžvilgiu bei gerbti jų teises.

4. Kiekvienas dalyvis turi užpildyti konkurso „Už tautinę toleranciją“ dalyvio anketą (toliau - dalyvio anketa) (žr. Priedas Nr. 1).

5. Visi konkursui pateikti darbai turi būti publikuoti spaudoje, skelbti per radiją, televiziją arba elektroninėje žiniasklaidoje nuo einamųjų metų sausio 1 d. iki spalio 31 d.

6. Norinčiųjų dalyvauti konkurse paraiškos priimamos iki einamųjų metų spalio 31 d. Vėliau pateikti darbai ir paraiškos nebus nagrinėjami.

7. Kiekvienas konkurso dalyvis gali pateikti iki trijų straipsnių valstybine kalba, vieną radijo ar televizijos laidos įrašą.

8. Jei straipsnis buvo išspausdintas nevalstybine kalba, turi būti kartu pateiktas autentiškas vertimas ir originalo kopija.

9. Jei radijo ar televizijos laida buvo transliuota nevalstybine kalba, turi būti pateiktas rašytinis jos vertimas.

10. Jei straipsnis buvo rašytas kelių autorių, turi būti nurodyti visi bendraautoriai.

11. Jei radijo ar televizijos laida buvo rengta kelių autorių, turi būti nurodyti visi laidos bendraautoriai.

12. Kiekvienas darbas turi būti pateiktas su raštišku autoriaus (-ių) sutikimu pateikti medžiagą konkursui.

13. Vertinimo komisija turi teisę atmesti konkurso dalyvio (-ių) paraišką bei pateiktą medžiagą, jei ji neatitinka šių nuostatų reikalavimų.

II. KONKURSO ORGANIZAVIMAS

14. Konkurse gali dalyvauti žurnalistai bei kiti nepriklausomi kūrėjai (fiziniai asmenys), rašantys, kuriantys arba vykdantys įvairią aktyvią veiklą, kuri skatina visuomenės narius tapti tolerantiškesniais (toliau - nepriklausomi kūrėjai), iš Lietuvos ir kitų šalių. Dalyvavimas konkurse nemokamas. Žurnalistai bei nepriklausomi kūrėjai gali būti nominuojami kitų asmenų, tačiau jų dalyvavimas bus patvirtintas tada, kai pats nominuotasis žurnalistas ar nepriklausomas kūrėjas pasirašys dalyvio anketą.

15. Konkurso dalyviai privalo užpildyti dalyvio anketą.

16. Atsiųsti ne mažiau kaip 5000 spaudos ženklų apimties straipsnį elektroniniu formatu. Straipsnis turi būti pateiktas vienu iš šių formatų: TXT, RTF, DOC, PDF. Į DOC ir PDF formatų dokumentus neturi būti įtrauktos nuskaitytos (nuskenuotos) teksto dalys. Visuomenės informacijos skleidėjai turi atsiųsti laidos įrašą CD arba DVD formatu.

17. Pateikti originalią publikaciją, laidos įrašą arba ypač aukštos kokybės publikacijos, laidos kopiją.

18. Originalios publikuotos straipsnio ir radijo, televizijos laidų kopijos išsiunčiamos elektroniniu, paprastu arba registruotu paštu į Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą.

19. Visi konkurso dalyviai turi ant voko aiškiai pažymėti, kad jie pateikia medžiagą einamųjų metų nominacijai „UŽ TAUTINĘ TOLERANCIJĄ“.

20. Atsiųsti darbai konkurso dalyviams negrąžinami.

21. Darbai ir konkurso dalyvių užpildytos anketos siunčiami Vertinimo komisijai iki einamųjų metų spalio 31 d. adresu: Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, T. Kosciuškos g. 30, LT-01100 Vilnius.

22. Papildoma informacija teikiama: Tautinių mažumų ir išeivijos departamento telefonais (8~5) 2629472, (8~5) 2624105; adresu Kosciuškos g. 30, LT-01100 Vilnius.

III. VERTINIMO KOMISIJOS DARBO ORGANIZAVIMO TVARKA

23. Vertinimo komisija vertina konkurso dalyvius ir skelbia nominacijos nugalėtoją (-us) bei antros ir trečios vietos laimėtojus.

24. Vertinimo komisiją sudaro 11 narių. Vertinimo komisijos pirmininkas - Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius arba Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas.

25. Vertinimo komisiją sudaro asmenys, dirbantys žmogaus teisių, antidiskriminacijos ir tolerancijos srityse, Žurnalistų etikos inspektorius, Žurnalistų sąjungos atstovas bei Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos atstovas, tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų atstovai.

26. Vertinimo komisijos nariai prieš 5 darbo dienas iki nugalėtojo paskelbimo dienos privalo susipažinti su pateiktomis dalyvių anketomis ir pateiktais darbais.

27. Vertinimo komisija nagrinėja konkursui pateiktus darbus, atsižvelgdama į tikslus propaguoti tolerancijos sklaidą, skatinti pakantumą tautinėms mažumoms, teigiamo tautinių mažumų įvaizdžio kūrimą bei kovoti su tautine, rasine diskriminacija visuomenės informavimo priemonėse. Pirmenybė bus teikiama straipsniams, akcentuojantiems šias temas Lietuvoje arba leidžiantiems geriau suprasti tolerancijos bei antidiskriminacijos sklaidos politiką šalyje.

28. Vertinimo komisijos nariai informaciją vertins ir pagal šiuos kriterijus:

28.1. Naujienų vertė ir informacijos svarba;

28.2. Sugebėjimas patraukti skaitytojų bei radijo ir televizijos laidų klausytojų (žiūrovų) dėmesį;

28.3. Objektyvumas, nepriklausomybė, pagarba žurnalistų etikos principams;

28.4. Temos originalumas;

28.5. Informacijos poveikis ir nauda visuomenei;

28.6. Tiriamasis darbas, kuriam reikia surinkti daugiau informacijos, reikia daugiau informacijos šaltinių bei daugiau pastangų darbui parengti;

28.7. Stilius ir kalba.

29. Nugalėtojas (-ai) išrenkamas (-i) Vertinimo komisijos narių nutarimu paprasta dalyvaujančių posėdyje komisijos narių balsų dauguma. Vertinimo komisijos posėdis laikomas įvykusiu (teisėtu), jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip 2/3 visų Vertinimo komisijos narių. Balsams pasiskirsčius po lygiai, sprendimą lemia Vertinimo komisijos pirmininko balsas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Konkurso dalyvis(-iai) privalo turėti visų pateiktų darbų kopijas, nes konkursui pateikta medžiaga negrąžinama.

31. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas pasilieka teisę naudoti pateiktą informaciją prezentacijoje ir visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudoti ją apdovanojimų ir antidiskriminacijos kampanijų ir renginių metu.

32. Nugalėtojas (-ai) skelbiamas (-i) einamųjų metų lapkričio 16 d. - Tarptautinės tolerancijos dieną.

33. Nominacijos laimėtojas (-ai) apdovanojamas (-i) specialiu prizu - skulptūrėle ,,UŽ TAUTINĘ TOLERANCIJĄ“.

34. Antros ir trečios vietos laureatams įteikiami diplomai ir suvenyrai.

35. Konkurso dalyvių asmens duomenys negali būti naudojami kitais tikslais nei nustatyta Lietuvos Respublikos įstatymuose ir šiuose nuostatuose.

KONKURSO
„UŽ TAUTINĘ TOLERANCIJĄ“
DALYVIO ANKETA

1. Duomenys apie asmenį
Pavardė:.....
Vardas:.....
Kieno vardu:.....
(jei dalyvauja keli bendraautoriai)
Adresas:.....
Pašto kodas:.....
Miestas: .....
Šalis:.....
Telefonas: .....
Faksas: .....
El. paštas:.....
Žurnalisto atstovo statusas: leidinio žurnalistas, nepriklausomas žurnalistas, kita (pildo žurnalistas)

2. Konkurso dalyvis (-ė).....
Straipsnio arba laidos pavadinimas: .....
Straipsnio arba laidos tema .....
Straipsnio arba laidos originalo kalba: .....
Kategorija: spauda, radijas, televizija, elektroninė žiniasklaida.
Dalyvavimo būdas: vienas autorius, keli bendraautoriai

3. Visuomenės informavimo priemonė, kurioje publikuotas straipsnis:
Visuomenės informavimo priemonės, kurioje straipsnis publikuotas, pavadinimas:.....
Adresas:.....
Pašto kodas:.....
Miestas: .....
Šalis:.....
Telefonas: .....
Faksas: .....
El. paštas:.....
Interneto svetainės adresas (jei įmanoma): .....
Publikavimo visuomenės informavimo priemonėje data (einamųjų metų laikotarpis):

4. Konkurso dalyvio paraiška:
Tvirtinu, kad konkursui pateiktas straipsnis buvo publikuotas visuomenės informavimo priemonėje, nurodytoje aukščiau. Straipsnį (laidą) parašiau (parengiau) aš, nesinaudodamas kitų asmenų pagalba. Taip pat tvirtinu, kad pagal reikalavimus užpildžiau visus anketos punktus, perskaičiau ir supratau konkurso taisykles. Sutinku, kad mano asmens duomenys būtų naudojami tik šiuose nuostatuose nustatytam tikslui. Tvirtinu, kad esu 18 metų amžiaus ar vyresnis.

Patvirtinti ☐

Aptarti Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo tautinių mažumų srityje klausimai

Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus Antano Petrausko kvietimu Vilniuje su oficialiu vizitu lankėsi Baltarusijos Respublikos Ministrų Tarybos Įgaliotinis religijų ir tautybių reikalams Leonidas Guliako. Svečias pabuvojo Švietimo ir mokslo, Kultūros ministerijose, Vilniaus miesto savivaldybės Kultūros, švietimo ir sporto departamente, Vilniaus P. Skorinos vidurinėje mokykloje, susitiko su baltarusių bendruomene Tautinių bendrijų namuose.

Departamente įvyko A. Petrausko ir L. Guliako susitikimas. A. Petrauskas svečiui pristatė Lietuvos valstybės politiką užsienio lietuvių ir tautinių mažumų atžvilgiu, papasakojo apie departamento vykdomas programas ir projektus. L. Guliako nušvietė jo vadovaujamos tarnybos veiklą, tautinių mažumų padėtį Baltarusijoje.

Susitikimo metu buvo aptartas dviejų institucijų bendradarbiavimo 2007 m. protokolas, kuriame numatyta, kokia parama bus teikiama lietuvių diasporai Baltarusijoje ir baltarusių diasporai Lietuvoje.

2007-ieji - rusų kalbos metai Lietuvoje

Balandžio 18 d. vienas populiariausių Rusijos dienraščių „Trud“ išspausdino ITAR-TASS informaciją, kurioje rašoma, kad Rusų dramos teatre Vilniuje prasidėjo festivalių, parodų, konferencijų ir koncertų, skirtų Tarptautiniams rusų kalbos metams Lietuvoje, maratonas.

„Oficialiai Kalbos metų renginius pradėjome tiktai dabar, nors jau įvyko nemažai įdomių įvykių“, - papasakojo Rusijos ambasados atstovas, - Neseniai surengta Rusijos leidyklų knygų vaikams paroda, rusų kalbos olimpiada.

Jaunieji VI Lietuvos tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalio dalyviai susipažįsta su amatais

Šiame gražiame kampelyje įsikūręs Visagino tautinių kultūrų centras

Visagino „Gimtosios mokyklos“ mokinė Ziliara Karimova žiūrovus užbūrė totorių liaudies šokiu

VI Lietuvos tautinių mažumų sekmadieninių mokyklų festivalio „Vaivorykštė“ Visagine akimirkos

